

HUQUQ

33

(296)

YURIDIK GAZETA

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqqan boshlagan.

www.huquq.uz E-mail: info@huquq.uz

Avgust

D.	4	11	18	25	
S.	5	12	19	26	
Ch.	6	13	20	27	
P.	7	14	21	28	
J.	1	8	15	22	29
Sh.	2	9	16	23	30
Y.	3	10	17	24	31

2003

RESPUBLIKA BOSH PROKURATURASIDA

ПРОКУРАТУРА МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА

Санокли кунлардан сўнг бутун халқимиз Ўзбекистон Мустақиллигининг 12 йиллигини кенг нишонлайди. Айни кунларда эса республикамизнинг бирорта гўшаси йўқ, энг азиз, энг улуг байрамга қизгин ҳозирлик кўрилмаётган бўлсин. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида «Ўзбекистон Республикаси прокуратура органларининг мамлакатда мустақиллигини мустаҳкамлашдаги ўрни ва моҳияти» мавзусидаги илмий-амалий анжуман айтиш кутлуг сана арасида ўтказилганда ҳам раъзий маъно бор. Зеро, юртимиз истиқлолга эришгандан кейингина прокуратура органлари тоъ маънода мустақил бўлиб, инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи орган мақомига эришиди.

Суратларда: Анжумандан лавҳалар.

А. Тўраев олган суратлар

тарихсиз тасаввур қилиб бўлмаслигини, мустақил тузум даврида «Ўзбек иши», «пахта иши» баҳонасида собиқ марказдан юртимизга ташланган «десантчилар»нинг халқимизга ўтказган зулм-зўравонликларини унуттиш мумкин эмаслигини таъкидлади. Бу давр прокуратура учун ҳам огир синов йиллари бўлди.

Фақат Ўзбекистонимиз мустақилликка эришгандан кейингина миллий прокуратура тизимини тубдан ислоҳ қилиш имконияти юзага чиқди. Бугунги кунда прокуратура органлари мамлакатимизда сиёсий, иқтисодий, суд-ҳуқуқ соҳаларида туб ислохотларни амалга оши-

ришда фаол иштирок этиб, Президент фармонлари, ҳукумат қарорлари ва амалдаги қонунлар ижроси устидан самарали назорат олиб бормоқдалар.

Анжуманда Ўзбекистон Бош прокуратураси қонунчилигини мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурортергов ходимлари малакасини ошириш маркази директори Э. Абзалов «Прокуратура органларининг Ўзбекистон Республикасининг мустақилликка эришиши, уни мустаҳкамлаш, ҳимоя қилиш йўлидаги ўрни ва аҳамияти», Республика Фанлар академияси Иброҳим Мўминов номидаги Фалсафа ва ҳуқуқ институти директори, профессор К. Назаров «Мустақил Ўзбекистон давлати — буюк аждодлар орзусининг ама-

лий инъикоси», Ўзбекистон Ички ишлар вазирлиги академияси бошлиғи ўринбосари, профессор Ю. Пулатов «Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини таъминлашда Ички ишлар вазирлигининг ўрни ва аҳамияти» мавзусида маъруза қилдилар. Шунингдек, анжуманда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси қўмита раиси А. Турсунов, Республика Президенти ҳузуридаги давлат ва жамият қурилиши академияси проректори О. Хусанов, Тошкент Давлат юридик институти ректори М. Рустамбоев ва бошқа ҳуқуқшунос олимлар сўзга чиқдилар.

(Конференция ҳақидаги тўлиқ маълумот билан «Qonun himoyasida» журналининг 9-сонида танишишингиз мумкин).

Ушбу сонда:

ААДИЛ ҚАДАМ

Дўстлик тумани прокурори
Акбархон ТУРСУНОВ билан
суҳбат

— Аввало собиқ Иттифок даврини бир эсланг. Ҳамма қонунлар Москвада тайёрланиб, сўнг жойларга жўнатилаган. У қонунларда на миллийлик, на инсонпарварлик бўлган. Ҳатто арзимас 15-20 тийин растрата қилган сотувчи оиласидан ажралиб, Россиянинг совуқ ўрмонларида жазо ўтаганини кўпчилик юртдошларимиз яхши билади.

2-бет

БУ ЙЎМАР...

Суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техник жиҳатдан таъминлаш департаментининг Жиззах вилоят ҳудудий бўлини ҳуқуқий ислохотларни чуқурлаштириш жараёнига қанчалик ҳисса қўшмоқда, ўз вазифасига қай даражада масъулият билан ёндашмоқда ва ишда қандай муаммоларга дуч келмоқда?..

3-бет

«АВТОВАЗ»

АТРОФИДАГИ ЖИНОЯТЛАР

«ЦИКЛОН» операциясидан сўнг «ВАЗ» атрофидаги бандитларнинг тақдири нима бўлди, дериш. Агнинг бригадаси устидан ҳам суд ҳукми ўқилади. Прокурор банд раҳбарига нисбатан ўлим жазоси тайинланишини сўрайди. Аммо В. Агний ҳам, Д. Ревенко ҳам ўн беш йилдан қамоқ жазосига ҳукм этилдилар.

8-бет

Афоризм

Агар адолат йўқол-

са, инсон ҳаётига

қадр-қиммат бера

олиши мумкин

бўлган ҳеч нима

қолмайди.

QUTLOV

ЭЪЗОЗГА ЛОЙИҚ ИНСОН

Республика прокуратура идораларида ўзининг ҳалол меҳнати, бурчига садоқати билан ҳамкасбларига намуна, ёшларга ибрат бўлаётган ходимлар кўплаб топилади. Ўз касбининг фидойиларидан бири Бош прокуратуранинг Ташкилий назорат ва таҳлилот бошқармаси катта прокурори Владимир Вильчинскийдир.

Узоқ йиллардан буён прокуратура органларида самарали меҳнат қилиб келаётган адлия катта маслаҳатчиси В. Вильчинский яқинда 60 ёшини қарши олди. Шу муносабат билан Владимир Николаевични ҳамкасблари, яқинлари кутлуг ёши билан чин дилдан табрикладилар. Республика Бош прокурорининг юбилйга йўллаган табрикномасини Бош прокурор ўринбосари П. Бобожонов ўқиб эшиттирди ва прокуратура раҳбарияти номидан қизгин муборакбод этди.

В. Вильчинскийнинг ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги камтарона меҳнатлари давлатимиз томонидан муносиб тақдирланган. У киши мамлакатимизнинг юксак мукофотларидан бири «Дўстлик» ордени соҳибидир.

Биз ҳам «Qonun himoyasida» бирлашган тахририяти номидан Владимир Николаевични кутлуг ёшга тўлганлиги билан табриклаб, у кишига мустаҳкам соғлиқ, иш фаолиятида муваффақиятлар тилаймиз.

TADBIR

«Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини давлат томонидан назорат қилиш тўғриси»даги қонун мулкчилик шакли турлича бўлган корхона ва муассасаларнинг ривожланишидаги маъмурий тўсиқларни бартараф этади. Жумладан, турли давлат ташкилотларининг такрор-такрор текшириш ёки тафтиш ўтказиб, жамоанинг ишига салбий таъсир ўтказиши каби ҳолатларга барҳам беради.

ҚОНУНИЙЛИК ВА ТЕКШИРИШ САМАРАДОРЛИГИ

Айни чоғда назорат идораларининг бир йилда бир марта мувофиқлаштирилган ҳолда ўтказилган текширишлари корхона фаолиятининг қонунийлиги ҳусусида тўқсиз тасаввур ҳосил қилиш имконини бериб, қонунбузилиш ҳолати аниқланганда тегишли чорани қўллаш орқали қонун доирасидан четга чиқшининг олдини олади.

Фаргона вилоят прокурорининг ўринбосари М. Усмонов назорат-текширув идораларининг 2003 йил биринчи ярмидаги фаолиятида қонунларга амал қилиниши ва иш самарадорлигини ушбу идораларнинг мувофиқлаштирувчи йиғилишида атрофлича таҳлил қилиб берди.

Айрим назорат-текширув идоралари қонун билан белгиланган ваколатларидан тўла фойдаланмасдан, бесамар текшириш ўтказиш, келишувчанлик билан хўжакурсинга ҳужжатларни тузиб қўйиш каби камчиликларга йўл қўйишган.

Тижорат банклари томонидан хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг текширилиши самарадорлиги 28,6 фоизни, вилоят

Давлат солиқ бошқармаси ва унинг қуйи тизимлари мувофиқлаштирилган ҳолда ўтказган текширишларнинг самарадорлиги эса бор йўғи 0,8 фоизни ташкил этади. Нақд пулнинг банкларга ўз вақтида топширилиши юзасидан тезкор текширишлар аниққиса самарасиз ўтказилапти. Нақд пулнинг банкдан ташқари айланишини тартибга солувчи ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар ижроси қатъий назоратта олинмагани оқибатида маош ва нафақалар ўз вақтида тўланмаяпти.

Мажлисида Марказий банкнинг вилоят бош бошқармаси бошқарувчиси С. Усмонов, вилоят Давлат солиқ бошқармаси бошлиғи С. Низомов, вилоят назорат-тафтиш бошқармаси бошлиғи Б. Мирзаев ва бошқа идораларнинг раҳбарлари камчиликларни бартараф этиш тўғрисида фикр-мулоҳазаларни билдирдилар. Йиғилишда назорат идоралари иш самарадорлигини ошириш тадбирлари белгилаб олинди.

М. ФОЗИЛОВ,
Фаргона вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

JARAYON

Кувончли кунларда босиб ўтилган йўлга назар солинади. Ютуқлар ва муаммолар тахлил қилинади. Бугун бу ҳақда мулоҳаза юритганда барча соҳалар катори суд-ҳуқуқ тизимидаги ислохотлар ҳақида ҳам ижобий фикрлар билдириш мумкин.

Дўстлик тумани прокурори Акбархон ТУРСУНОВ билан шу хусусда суҳбатлашдик.

ДАДИМ ҚАДАМ

— Акбархон ака, қонунларимизда инсонпарварлик тамойиллари қай даражада акс этган деб ўйлайсиз?

— Аввало собиқ Иттифок даврини бир эсланг. Ҳамма қонунлар Москвада тайёрланиб, сўнг жойларга жўнатилган. У қонунларда на миллийлик, на инсонпарварлик бўлган.

Хатто арзимас 15-20 тийин растрата қилган сотувчи оиласидан ажралиб, Россиянинг совуқ ўрмонларида жазо ўтаганини кўпчилик юрдошларимиз яхши билиди. Аҳвол шунақа эди. Ҳақ гапни айтган одамнинг бошига катта ташвишлар тушарди. Энди бор ҳақиқатлар айтимокда. «HURUQ» газетасидаги «Чин ўзбек иши» мақоласи бунга мисол бўла олади.

Мустақилликдан сўнг инсон кадр-қиммати ҳақида қайгурила бошланди. 12 йил ичида 400 га яқин қонун қабул қилинди. Айтишга осон, бунинг тағида заҳматли меҳнат этганиниги унутмаслигимиз керак. Энг асосийси улар халқро андозаларга тўла мос келди. Яқин ўтмишда «Пахта иши» деб номланган жазо кампанисига қанча-қанча юрдошларимиз азият чекмади дейсиз. Фақат юртбошимизнинг жасорати туфайли қўқ одамларимиз жазодан озод қилинди. У қўқлар энди тарихга айланди.

— Сўбатимиз мавзуси ўз-ўзидан жазоларнинг либераллаштирилиши тўғрисидаги қонуннинг ижросига келиб тақалапти.

— Ҳуқуқшунослар бу қонунни ўз вақтида қабул қилган тарихий қонун деб эътироф этишмоқда. Унинг инсонпарварлиги жиноят содир қилган шахсларни жамиятдан ажратмаган ҳолда тарбиялашга қаратилганлигидир. Масалан, яқинда туманимиз судида «Матлуботсавдо» АЖ сотувчиси И.Наврўзовнинг жинояти иши кўриб чиқилди. У жамиятга қарашли дўкон мудири вазифасида ишлаб юрган вақтида 245.780 сўмлик озиқ-овқат махсулотларини шахсий эҳтиёжи учун ишлатиб юборган.

Суд уни жиний жавобгарликдан озод этиб, ишни тугатди. И.Наврўзов агар бу жиноятни собиқ Иттифок даврида содир қилганда уни қандай жазо қўйиши ҳақида гапирмасча ҳам бўлади. Судда у айбига иқролигини, бу ишни моддий етишмовчилик туфайли қилганини айтиб, уэр сўради. Биз унинг оилавий аҳолини ўрганиб чиқдик. 4 нафар фарзанди борлиги эътиборга олинди. Маскур қонун И.Наврўзовга ўшанганлар учун катта имконият. Имконият эса ишончдир.

— Либераллаштириш жараёнининг яна бир муҳим жиҳати ЖКга «Ярашилганлиги муносабати билан жиний жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида»ги 66-модданни киритилганлиги бўлди. Бу ҳалқимизнинг азалий табиатида тўла мос келади. Шундай эмасми?

— Тарихимизга назар соладиган бўлсак, олдинги даврда ҳам қозилар жанжаллашган икки томон ярашиб олиши учун муҳлат берган. Биз ярашдик, бир-биримизга хусумати-миз йўқ, дейишгандан сўнг жамоа олдига даъвогар ва жавобгар қўл беришиб бир-бирини кечирган. Муқаддас китобларимизда ҳам низоли кишиларни яраштириш энг улуғ савоблардан эканлиги айтилган. Ана шундай ҳуқуқий қадриятларимиз энди қонунларимизда ҳам ўз аксини топди.

Ярашув тўғрисидаги институт ҳаётга таъбиқ этилиши муносабати билан ЖКга 5 та моддадан иборат янги 62-боб киритилди. Ярашув билан боғлиқ ҳолатларда жиний таъқиби тугаллаш ташаббуси жабрланувчига тегишлилиги қонунда белгилаб қўйилган. Жабрланувчи судга даъво илқ десагина, айбдор жазодан қутулади. Масалан, яқинда туман судида фуқаро Дониёр Исаевнинг қилмиши кўриб чиқилди. У арзимас баҳона туфайли Холиқ Исмоилов билан жанжаллашиб қолган. Оқибатда тан жароҳати олган Х.Исмоилов касалхонада даволаниб чиқишга мажбур бўлади. Дониёр касалхонада ётган Холиқдан кечирим сўраб, унинг ҳолидан хабар олиб, дори-дармон келтириб беради. Хуллас, икки томон ярашади.

Суд жабрланувчининг аризасини инobatта олиб Д.Исаевни жавобгарликдан озод қилди. Бундай бағрикенгликнинг ижтимоий-тарбиявий аҳамияти беқийсдир. Жазоларни либераллаштириш тўғрисидаги қонун ҳаётга таъбиқ қилинмаганда Дониёр суд ҳукми билан қамоқда ўтирган бўларди.

Г.ХАМРОЕВА суҳбатлашди

QILMISH-QIDIRMISH

...Матлубанинг ўзига қолса отасига бу қадар қасри қаттиқлик қилмасди. Ариза ёзиб, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларидан ёрдам сўрамасди.

Муборак опа 1959 йилда Абдурахмон Тўхтасиновга турмушга чиққан. Пешонаси шўр экан, дам уни, дам бунни баҳона қилиб, эри бугун кун кўрсатмади. Тўрт фарзанд туғилса ҳамки, ота масъулият сезмади. Муборак опа хўриқларга чидамай, онасиникига кетиб қолди. Эри эса яна икки марта уйланди. Янги хотинлар ҳам бу ситамларга чидашмади. А.Тўхтасинов бирини ҳайдаб юборди, иккинчиси жонига қасд қилди. Хатто икки марта судланиб, қамалиб чиққанида ҳам у ўзини айбдор санамади.

Орадан маълум вақт ўтгач, маҳалла катталари маслаҳат қилиб, Муборак опа билан Абдурахмон акани яна яраштириб қўйишди. Аммо, эр хотинига нисбатан ҳалиям «ўғай» муносабатда эди. Маънавий ва жисмоний зўриқишлар аёлни тўшакка михлади.

ЖАХОЛАТ

Муборак опа-нинг онасидан қолган ҳовлиси бўлиб, унга қарашга вақти ҳам, ҳафсаласи ҳам йўқ эди. Шу сабабли харидор излади. Уй 300 минг сўмга сотилди. Бу 1997 йилдаги гап. Эрининг юриш-туришини яхши билгани учун унга ишонмай, пулни катта қизи Матлубага берди. Чунки тўнжачи онасининг ҳолидан доимо ҳақдор бўлар, оилаб уйига олиб кетиб, парваришларди.

Онахон вафот этганида майит Матлубанидан чиқарилди. Расм-русумлар шу хонадонда ўтди. Халгача бирорта фарзандини болам деб бағрига босмаган отанинг ўғил-қизлардан таъналари мўл эди. Айниқса, ҳовлининг пулига эгалик қилиб олган қизи Матлуба ва қўеви Азимжондан ўч олиш режасини тузди.

Аёлининг туپроғи совумасдан, яъни 5 сентябрдан 6 сентябрга ўтар кечаси бир қўлида фонар, иккинчисидан пичоқ

QUTLOV

75 ЁШИНГИЗ МУБОРАК!

Ҳурматли Ҳафиз Шодиқжаев!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийларни қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги маркази номидан Сизни табарруқ 75 ёшингиз билан самимий муборакбод этамиз.

Сиз прокуратура органларидаги 30 йилдан ортиқ иш фаолиятингиз давомида Сирдарё вилоят Ховос туман прокуратураси терговчиси, Тошкент вилоят ва Тошкент шаҳар прокуратураларида бўлим прокурори, Ҳамза туман прокурорининг катта ёрдамчиси ва Республика прокуратурасининг бўлим бошлиғи лавозимларида самарали хизмат қилиб, шарафли меҳнат йўлини босиб ўтдингиз.

Республикамизда қонунийликни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашиш, фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, ёш ҳодимларни тарбиялашга салмоқли ҳисса қўшгансиз.

Прокуратура ҳодимлари Сизнинг фидокорона меҳнатингизни, қасбга садоқатингизни ва инсоний фазилатларингизни яхши биладилар ва қадрлайдилар. Сиз бундан буюн ҳам юртимизда ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, бой иш тажрибаларингизни ёш ҳодимларга ўргатиш ва уларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларида фаол иштирок этаверасиз деган умиддамиз. Сизга мустаҳкам соғлиқ, узоқ умр, бахт-саодат, оилавий тотувлик, эзгу ниятларингизга эришишда улкан муваффақиятлар тилаймиз.

Табарруқ 75 ёшингиз муборак бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси раҳбарияти.
Фахрийларни қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги маркази жамоаси

Афоризм

Инсонпарварлик,

бурч, хулқ қоидалари,

билим бизга ташқа-

ридан берилмайди,

балки улар бизга

ҳамиша хосдир.

Суратда: Тошкент шаҳар Миробод тумани прокуратурининг ўринбосари Р.Раҳимов (ўнгда) ва терговчи Ж.Эшонхўжаевлар қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган текшириш якунлари юзасидан фикр алмашмоқдалар.

А.ТўРАЕВ олган сурат

мўлжалга олди. Аммо унинг қўли қўқра-мизда бўлгани учун пичоқ билангиға тегиб, жароҳатланди. Кўрқиб уйғонган қўёв қайнотасига қаршилик кўрсатди. Иккаласи олиша кетдилар.

— Тез тур, ўғлим, бобонг дадангни пичоқлаб қўйди, милицияга хабар қил!

Нодир онасининг турткисидан ҳушига келди. Уридан турди, аммо ҳоли йўқ эди. Оғир аҳволга тушсаям ўзини йўқотмай қўнча югурди. Шу пайт бобоси қайқандир пайдо бўлиб, уни қува кетди. Нодир қачонлиқ қилиб, яширинишга улгурди. Акс ҳолда мудҳиш воқеа содир этилиши тайин эди.

Жиноятчи мақсадини амалга оширолмади, қочиб қолди. Аммо тез орада қўлга олинди. Ота-боланинг ҳаёти ҳам сақлаб қолинди.

Жиноят ишлари бўйича Наманган шаҳар судининг ҳукмига кўра 1931 йилда туғилган А.Тўхтасинов 7 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Суд якунланди, иш низоҳасига етди. Ўртадаги адоват-чи? Ҳамма гап ана шунда. Қариган чоғида пул талашиш ёмонотлик бўлган А.Тўхтасинов мол-давлат инсон кадр-қиммати олдига сарик қақага арзимаслигини балки энди тан олгандир.

Муҳаммадали КИРФИЗОВЕВ,
Наманган шаҳар прокурорининг ўринбосари

TUZLIQQA TUPURDI

ЎҒРИ, ҚОТИЛ
МАРДИКОР

Пардабой эндиғина 26 ёшни қаршилаган эди. Жиноят содир этгани учун 1999 йилнинг 1 июнь кўни Сиеб туман суди ҳукми билан 10 йил муддатга озодликдан маҳрум этилиб, амнистия тўғрисидаги фармон туфайли озодликка чиқди. Афсуски, орадан бир йил ўтмай, яна жиноятга қўл урди...

Булунғурга қайтиб ўзига бирор фойдали иш топмай, Сиеб туманида яшовчи Х.Байзеванинг уйига ўғирликка кирди. Ў ердан қимматбаҳо буюмларни ўғирлаб, Қозғистонга қочиб кетди. Жанубий Қозғистон вилоятининг Мақтаарал туманида яшовчи К.Бозорбоев исмли кишиликдан қўним топди. Ушанда Қанат: «Мардикор ишлатсам, ҳақ тўлашим керак. Бу йилгита эса уйимдан жой, иссиқ овқат бериб турсам бўлди-да, уй юмушларини бажариб юради», — деб уйлаган эди.

Пардабой бугега келган қундан бошлаб қўнғилда қабиҳ ниятлар пушанга ота бошлади. Вақти келиб хонадондаги буюмларни қай йўл билан бўлса-да, қўлга кири-тиб, кейин бу ердан бош олиб кетишни режалаштирди.

Бир кўни режасини амалга оширишга қулай фурсат туғилди. Қанат юмушлари билан қичиб кетгач, Пардабой хонадон эгасининг ётоқхонасига кирди. Хона тўрида жойлашган сандиқдан 1200 АҚШ доллари, аёллар тила занжири, уч донга тилла узунки олиб чиқатган вақтида Қанатнинг укаси Набатбек келиб қолди. Унинг ўғирлик қўлаётганини кўриб, буюмларни жойига қўйиб, қичиб кетишни талаб қилди. Пардабой бир зумда ошхонадан пичоқ олиб қичди. Набатбек қочнишга улгурмай, қорнига санчилган пичоқ зарбидан ерга қулади. Пардабой болакаини тинчитгач, қийимларини алмаштириб қичди-да, дарвозани қўнғиллаб, уйдан гойиб бўлди.

Жиноятга жазо муқаррар. Пардабой 20 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Ф.ЖУЛИЕВ,
Булунғур туман прокурорининг ўринбосари

У ёки бу мавзуда суҳбатлашар эканмиз, билиб-билмай «йўл» сўзи билан боғлиқ иборалардан кўп фойдаланамиз. «Танлаб олинган йўл», «...бу йўлда эришилган ютуқлар» ёхуд «йўллар ва йиллар» ва ҳоказо. Ҳақиқатан ҳам бу тараққиёт ва раванакқа эришиш, масалан, ҳуқуқий демократик давлат барпо этишдек улкан мақсадга етишиш жараёнини ифодалашнинг энг қулай усулидир.

Энди гап шу «йўллар» замирида кечаётган жараёнларнинг қанчалик мураккаб ва машаққатли эканлигида. Зотан муаммоларни бартараф этиш ҳамма вақт ҳам осон кечавермайди. Бу ўринда барчамиздан талаб қилганимиз масъулият ва яна масъулиятдир. Келинг, бугун сизга айтмоқчи бўлганимиз «гапнинг пўсткаллеси»га ўта қолайлик.

Суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техник жиҳатдан таъминлаш департаментининг Жиззах вилоят ҳудудий бўлинмаси ҳуқуқий ислохотларни қўллаштириш жараёнига қанчалик ҳисса қўшмоқда, ўз вазифасига қай даражада масъулият билан ёндашмоқда ва ишда қандай муаммоларга дуч келмоқда?..

PROKURATURA TASHABBUSI BILAN

бажариш барча давлат органлари,

жамоат бирлашмалари, корхона, муассаса, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар учун мажбурийлиги белгиланган. Иштиёрий бажарилмаган суд қарори суд органи ваколати билан мажбурий равишда ижро этилиши кўзда тутилган.

Жиззах вилояти суд ижро департаментининг шахар ва туман бўлинмаларига Жиззах вилояти ҳўжалик суди томонидан 2002 йилда 2.272.000.000 сўмлик 668 та, 2003 йил-

хусусий корхоналарининг ҳар бирдан 1.224.000 сўм ундириш ҳақидаги ижро иши бўйича ҳам шундай ҳолат кузатилади. Ижро варақалари 2002 йил 17 декабрда қабул қилиниб, 2003 йилнинг 4 мартида судга қайтариб юборилган. Бундай қонунбузарликни Зарбдор тумани суд ижросини Ж.Асоров, Бахмал тумани суд ижросини Ш.Шерқулов фаолиятида ҳам кўриш мумкин.

«Уздавинспекция»нинг Жиззах вилоят бўлими кўллаган ва суд тўғри деб топган 69.876.000 сўмлик жарималарни ундиришни ҳам суд ижросчилари ўз ҳолича ташлаб қўйишган.

Баъзи ҳолатлардаги сансоларлик ва мантиқсизлиқни қандай изоҳлашни ҳам билмайсан. Жиззах электр тармоқлари шўба корхонаси фойдасига Зафаробод туманидаги Охунбобоев

номли ИШБдан 9.648.000 сўм ундириш тўғрисида 2002 йил 15 май куни суд бўйруғи берилган. Суд ижросини Р.Нурбобоев

БУ ЙЎЛЛАР...

Очиғи, Жиззах вилояти прокуратурасидан тахририятимизга кўнгирок қилишиб, бир қанча доллар масалаларга бағишланган йиғилишга таклиф қилишганда, унга одатдаги мажлислардан бири сифатида қарагандик. Боиси, ҳуқуқ-тартибот идораларида бундай мувофиқлаштирувчи кенгашлар тез-тез ўтказиб турилади. Лекин тадбир олдидан унинг кун тартиби билан танишганимизда фикримиз буткул ўзгарди. Йиғилиш арафасида бизни қабул қилган Жиззах вилояти прокурорининг ўринбосари Ф.Шайманов шундай изоҳ берди:

— Маълумки, суд қарорларини ижро этиш департаментини қўнунийликни мустаҳкамлаш йўлида прокуратура, ички ишлар органлари, турли итхтисослаштирилган судлар фаолиятини ўзаро туташтирувчи яхлит механизмнинг сўнгги муассасаси ҳисобланади. Бинобарин, ҳуқуқий ислохотларнинг тақдирини кўп жиҳатдан суд қарорларининг ижросига боғлиқ. Бу борада вилоятимизда жиддий муаммо ва камчиликлар вуҷудга келганлиги муносабати билан айнан прокуратура ташаббуси билан бу ҳолатни идоралараро кенгашда очик муҳокама қилиш лозим деб топилди.

Идоралараро мувофиқлаштирувчи кенгашнинг бу тахлит жонли, очик ўтиши, юқорида қайд қилганимиздек, биз учун қутилмаган ҳол бўлди. Кун тартибига киритилган бир неча масала, мунозара ва музокараларни келтириб ўтирмаган ҳолда, дастлаб муҳокама қилинган Жиззах вилояти прокурорининг ёрдамчиси Н.Худойбердиевнинг суд қарорларини ижро этиш билан боғлиқ умумлаштирилган маълумотларини эътиборингизга ҳавола этасак.

Мамлакат Конституциясининг 144-моддасида суд қарорларини

нинг 1-чорағи давомида 1.143.000.000 сўмлик 225 та ижро варақаси юборилган. Суд ижросчилари топширган ҳисоботларга кўра, 2002 йилда 1.507.000.000 сўмлик 437 та, 2003 йилнинг 1-чорағида 1.358.000.000 сўмлик 221 та ижро варақасининг бажарилиши таъминланган. 2002 йилда ижро этилмай қолган ишлар сони 177 та бўлиб, пул миқдори 743.000.000 сўмни ташкил этган. Қайд қилинган сўнгги рақам суд ижросчиларининг ўз вазифасига қандай муносабатда эканлигидан дарак беради. Суд қарорлари ижросини таъминлашга оид қўнуннинг 23-моддасида белгиланган уч кўнлик мuddатни баъзида олти ой ва ундан кўп мuddатгача чўзиб юбориш ҳолатларини қандай изоҳлаш мумкин? Ижро ҳаракатлари умуман олиб берилмай қаровсиз ташлаб қўйилган, айрим ижро варақалари тегишли судга қайтарилмасдан ижросида қолиб кетаётган ҳолатлар кўпайиб бораёпти. Келинг, фикримиз исботи сифатида аниқ мисолларга мурожаат қилайлик.

Жиззах вилояти ҳўжалик судининг 13-02-07/3650-ҳўжалик иши бўйича Жиззах туманидаги «Гавхархоним» хусусий фирмасининг мол-мулки ҳисобидан «Асакабанк»нинг Жиззах филиали фойдасига 2.332.000 сўм ундириш тўғрисидаги ижро варақасини 2003 йилнинг 20 февралда суд-ижро департаментининг Жиззах тумани бўлими суд ижросини Ж.Исмаилов иш юритувига қабул қилган. Суд қарорини ижро этиш бўйича уч ой мобайнида ҳеч қандай чора кўрилмасдан ижро варақаси 2 май куни «Суд ва бошқа органлар ҳўжатларини ижро этиш тўғрисида»ги қўнуннинг 8-моддаси талабига жавоб бермайдиган вақтда билан ҳўжалик судига қайтариб юборилган. «Асакабанк» фойдасига «Мирзаев» ва «Хуррият»

ижро ишини 2002 йил 2 ноябрь куни қабул қилган ва орадан 10 кун ўтгач ИШБнинг банкдаги ҳисоб-рақамига банд солиш тўғрисида қарор қабул қилган. Сўнг бирон-бир чора кўрмасдан 2002 йил 4 декабрь куни ИШБнинг мол-мулкларини хатлаш ва банд солиш тўғрисида далолатнома тузган. Орадан яна 14 кун ўтгач, хатланган бинонинг нарҳини аниқлаб беришни сўраб Зафаробод туман кадастр гуруҳига хат йўллаган. Кадастрдан жавоб 2003 йилнинг 14 январиди олинган. Шундан сўнг 2003 йил 17 март куни ижро варақаси суд ижросини томонидан вилоят ҳўжалик судига Охунбобоев номли ижара ширкатлар бирлашмаси тугатилганлиги сабабли қайтарилган.

Суд қарорлари ижросига оид қўнуннинг 8-моддасига асосланиб қарздорнинг манзили аниқланмаганлиги ёки бошқа сабабларга кўра ижро варақасини ҳўжалик судига қайтариш ҳоллари 2002 йилда 54 тани, 2003 йилнинг 1-чорағида 22 тани ташкил этган.

Бугунги кунда Жиззах вилоятида қарздорларнинг мол-мулки йўқлиги сабабли ҳўжалик судига ижро этилмай қайтарилган 764.775.000 сўмлик 341 та ижро ишининг биронтасида ҳам қарздорнинг мол-мулки мавжудлигини аниқлаш чоралари кўрилмаган.

Умуман, бу йўналишда муаммо ва камчиликлар бисёр. Ҳар бир суд қарори ортида фуқаролар манфаати, инсон тақдирини ётганлиги, қўнун устуворлиги таъминланиши шартлиги нуқтаи назаридан Жиззахлик суд ижросчиларидан ўз ишига масъулиятни қучайтириш талаб қилинади.

Шундагина ҳуқуқий-демократик давлат қуриш йўлида ютуқларга эришамиз.

А. МУСТАФОҚУЛОВ
«НУҚУҚ» мухбири

«НУҚУҚ» ИЙ
маслаҳатхона

E-mail: huquq@infonet.uz 133-82-34, 133-98-82

ТАЪТИЛ НЕЧА КУН БЕРИЛАДИ?

Корхонамизда ўн саккиз ёшга тўлмаган бир ишчимиз бор. Унга йиллик таътил беришда қийналяпмиз. Чунки меҳнат стажы бир йилдан сал ошган ҳолос. Шу боис унга неча кўнлик меҳнат таътили берса бўлади?

Д. РОЗИҚОВ,
Андижон вилояти

Ўн саккиз ёшга тўлмаган ҳодимларга камида ўттиз календарь кундан иборат меҳнат таътили берилади. Ушбу таътил уларнинг хоҳишига қараб ёғи ёки улар учун қулай бўлган бошқа вақтда берилиши керак.

ҚАРЗДАН ОЗОД ҚИЛИШ

Мен турмуш ўртоғим билан 2001 йилнинг декабрь ойида ажрашган эдим. Ўртада фарзандимиз борлиги учун суд алимент тўлаш тўғрисида қарор чиқариб берди. Турмуш ўртоғим алиментни мунтазам тўлаб келаётганди. Лекин шу йилнинг охиригача етти ойи давомида у бир сўм ҳам тўламаган эди. Бу бўйича унинг ўзига бир неча бор учрашдим. У эса бетоблиги, пули етмаётганлигини баҳона қилиб, алимент қарзини тўлашдан озод қилишни сўраб судга мурожаат қилибди. Суд эса унинг даъвосини қаноатлангандирди. Мен, тўғриси, хайрон бўлиб қолдим. Нахотки суд бундай қилишга ҳақли бўлса? Зарифа КАМЛОВА,
Қашқадарь вилояти

Агар собиқ турмуш ўртоғингиз алиментни ҳақиқатан ҳам соғлигининг ёмонлашганлиги тўғрисида тўлаи олмаётган бўлса ва бу тегишли ҳўжатлар билан тасдиқланса, суд Оила кодексининг 141-моддасига даъвосига мувофиқ уни алимент қарзини тўлашдан тўла ёки қисман озод қилишга ҳақли.

ЧЕКЛАНГАН БОШҚАРУВ

Корхонамиз иктисодий ночор аҳволга келиб қолган эди. Ҳатто ҳодимларнинг иш ҳақини тўлашга ҳам қодир бўлмадик. Шу боис ҳўжалик суди томонидан санация жорий қилиниб, ташқи бошқарувчи тайинланди. Лекин корхонамиз акционерлик жамияти бўлганлиги сабабли бизда жамият бошқарувидан ташқари қузатув кенгаши ҳам фаолият кўрсатиб келар эди. Ташқи бошқарув жорий этилгандан бўён эса тайинланган ташқи бошқарувчи қузатув кенгашининг ҳўжуқлари қўнунга мувофиқ чекланган, шунинг учун у фаолият кўрсатишга ҳақли эмас дейпти. У шундай дейишга ҳақлими? Агар ҳақли бўлмаса, қўнун талабини қай даражада бузаяпти ва унга нисбатан қандай қўнуний чора кўрилади?

З. КУТЛИМУРОДОВ,
Нукус шаҳри

Ташқи бошқарувчининг талаби тўғри. Чунки, «Банкротлик тўғрисида»ги қўнуннинг 92-моддасига кўра, суд томонидан ташқи бошқарувчи тайинланган пайтдан эътиборан қарздорнинг бошқарув органлари ваколатлари тугатилди ва барча ваколатлар ташқи бошқарувчига ўтди. Ушбу органлар ташқи бошқарувчи тайинланган пайтдан эътиборан уч иш кўни ичида қарздорнинг бухгалтерия ва бошқа ҳўжатларини, муҳр ва штампларини, моддий бойликларини ташқи бошқарувчига топширишлари шарт.

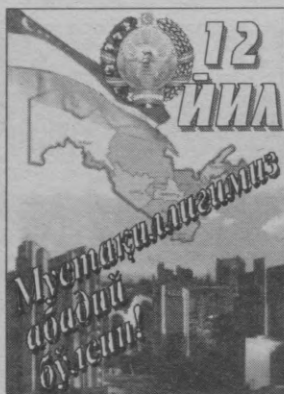
НИКОҲ ОҚИБАТЛАРИ

Эшитишимча, никоҳдан ажралгандан сўнг фарзандлардан ташқари эр-хотин ҳам бир-бирига алимент тўлашлари керак экан. Шу тўғрими?

ЗАРИФА Н.,
Тошкент шаҳри

Оила кодексиди шундай талаб назарда тутилган. Бироқ бу барча ҳолатларга ҳам таътиб этилавермайди. Бунинг учун етарли маълуматга эга бўлган собиқ эр-хотин қўйидаги ҳолатлар юзга келганда бир-бирига таъминот бериши талаб этилади: — собиқ хотин ҳомилдорлик даврида ва ўртада бола тўғилган пайтдан эътиборан уч йил давомида; — ўртадаги ногирон бола 18 ёшга тўлгунча; — никоҳдан ажралгунга қадар ёки никоҳдан ажралгандан кейин бир йил давомида меҳнатга лаъқатсиз бўлиб қолган эр ёки хотинга; — никоҳдан ажралган пайтдан бошлаб беш йил ичида пенсия ёшига етган ёрдамга муҳтож хотин (эр), агар эр-хотин узоқ вақт никоҳда турган бўлсалар, суд тартибиди алимент талаб қилишга ҳақлидир.

Никоҳдан ажралгандан кейин собиқ эр ёки хотинга тўланадиган алимент миқдори ва уни тўлаш тартиби ўзаро келишув асосида белгиланиши мумкин.

САҲИФАЛАРИМИЗДА НАВОЙИ ВА САМАРҚАНД ВИЛОЯТЛАРИ

Ватанинг қайғуси ва шодлиғини кўнглига яқин олган киши одамларнинг қувончу таъшишига бефарқ қарай олмайди. Элим, юртим деб жон қуйдираётган киши ўзининг адолат учун курашадиганидан мадад олади. Фойданг тегаётганини, шу элга кераклигини билганинг сайин кўксинг тоғдек кўтарилади, гурулланасан. Бундай хислатлар соф виждонли одамларгагина хосдир. Қонунчилигимизда акс этган инсонпарварлик тамойиллари ҳақида гап кетганда, бундай бағрикенглик халқ гамини ўйлаган эрklarлар давлатларга хос эканлигини таъкидлагим келади. Бу бир менинг гапим бўлиб қолаётгани йўқ. Қонунларимизнинг кечиримлилик тамойилидан баҳраманда бўлганлар айтсин.

КЕЛАЖАК БҲҮНДАН БОШЛАНАДИ

Хуқуқ-тарғибот ва қонунийлик тушунчалари жуда яқин бўлиб, иккала-си ҳам бир мақсадга, яъни Конституция билан белгилаб қўйилган иқтимоий тартибни таъминлашга йўналтирилган.

Бинобарин, фақат хуқуқий билимга бой, қонунларга итоатқўй бўлган жамиятдагина демократик хуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятига хос қонунчилик ва хуқуқ-тартибот тизими ўрнатилиши мумкин.

Навоий мамлакатимизнинг энг катта вилоятларидан саналиб, унинг ҳудуди 111.000 квадрат-километрини ташкил этади.

Мавжуд 802.000 нафардан ортқ аҳолининг қарийб 338.000 нафари воёга етмаган ёшлардир. Вилоятда рўйхатдан ўтган корхоналар сони 10.354 та, шундан 9217 таси хусусий секторга, 1137 таси давлат секторига тегишли. 45 дан ортқ миллат ва элат вакиллари ўртасида хуқуқий тарғибот ишларини йўлга қўйиш осон эмас. Буни дилдан ҳис этган ҳолда «Қонун кучи» ҳамда «Фемида» юридик газеталари орқали аҳоли ўртасида хуқуқий билимларни янада кенгрок ва тушунарли тарзда ёритиб боришга интилаяпмиз.

Республика Бош прокуратурасининг «Qonun himoyasida» журнали ва «Huruc» газетасида чоп этилаётган кўнгина мақолаларда биз тарғиботнинг чинакам ибрат йўлини кўргандек бўламиз.

Мен барча фуқаролар қатори тахририят ижодкорларини ҳам мамлакатимиз мустақиллигининг 12 йиллик тўйи муносабати билан қизгин табриклайман.

Тошпўлат ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Навоий вилояти «Қонун кучи»
юридик газетаси бош
муҳаррири

ИНСОНПАРВАРЛИК ШИОРИМИЗ БЎЛСИН

Ютуқлар энди ўзимизники. Модомики, узоқ ва улугвор манзилни кўзал эканмиз, йўл қўйилаётган камчиликлар, ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолар устида ишлашимиз зарур.

Давлатимиз раҳбарининг яқинда Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишда сўзлаган маърузаси айнан шу мавзуга қаратилган эди. Хусусийлаштириш ва хусусий мулкчиликнинг иқтисодийдаги ролини ошириш бўйича қабул қилинган фармон ва қарорлар кўнглидагидек ижро этилмаётганлиги, капитал қурилишда ислохотларни чуқурлаштириш суст бораётганлиги очик-ойдин қайд қилинган ушбу маърузада иқтисодий ва демократик янгиланишлар йўлига ғов

барҳам бериш чора-тадбирларини белгилаб олди.

Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида 400 дан ортқ текшириш ўтказилиб, уларнинг натижасига кўра 14 мингдан кўпроқ прокурор низолати хужжатлари қўлангилди. Жумладан, 780 та гайриқонуний хужжатлар прокурорларнинг протести асосида бекор қилинди. Иш ҳақидан қарздорлик борасида 800 дан ортқ прокурор таъсир чоралари қўланиб, 449 нафар мансаб-

бўлаётган бошқа нуқсонлар ҳам танқид қилинди.

Самарқанд вилоят прокуратураси жамоаси мазкур масалалар юзасидан тегишли хулоса чиқариб, зикр этилган соҳалардаги камчиликларга

дор маъмурий, интизомий жавобгарликка тортилди. 8 та жиноят иши қўзғатилиб, 160 млн. сўм иш ҳақи тўланиши таъминланди.

Сарҳисоб қиладиган бўлсак, жорий йилнинг ўтган ойлари мобайнида фуқаролардан олдинги йилга нисбатан 914 та кам, яъни 3967 та ариза ва шикоят келиб тушган. Буни прокуратура органи томонидан хуқуқий тарғибот йўналишида амалга оширилаётган ишларнинг самарасидир дейиш мумкин.

Барчамизнинг олдимизда турган асосий мақсадлардан бири — юрт фаровонлигини ошириш, элнинг турмуш даражасини демократик давлатлар даражасига кўтаришдир. Эл ишончига муносиб бўлаيик. Чин инсонпарварлик доимий шиоримиз бўлиб қолсин.

Ақбар АЗИЗОВ,
Самарқанд вилояти прокурори

ҚАЛҚОНЛАРИНГ БИСЁРДИР, ЮРТИМ

Халқимизнинг ўтмиши, бугуни ва келажаги Ўзбекистон аталмиш шу юрт тақдири билан боғлиқ. Шундай экан, эл қорига яраш, ҳаётимизнинг янада яхшиланиб боришига улш қўйиш ҳар бир фуқароннинг муқаддас бурчидир. Кейинги йилларда мудоффа ишлари бўлимларига ариза билан музоҷаат қилиб, она-Ватанга сидқидилдан хизмат қилаганини билдираётган ёшлар сони ортиб бормоқда. Бундай фидойи фарзандлари бор юрт ҳеч қачон ҳимоясиз қолмайди.

Ёшларимиз қалбида ватанпарварлик, довурақлик туйғулари жўш уришига сабаб шуки, конституциимиз ва қонунларимизда юрт тақдири ва фуқаролар тақдири орасида узвийлик яққол белгилаб қўйилган.

Қолаверса, Олий боти қўмондонимиз Ислам Каримов ташаббуси билан ҳарбий соҳада юз бераётган ислохотлар, профессионал армиянинг тузилиши, аскар ва офицерларимизнинг замонавий қуроллар билан таъминланиши ёшларни оҳанрабодек ўзига жалб этмоқда. Жойлардаги ҳарбий қисмларда бўлганимизда соғлом, ҳар ҳижатдан чиниқан, баркамол ўғлонларимизни қўриб астойдил қўвноамиз. Қудратли армиямиз Ватан сарҳадлари дахлсизлигининг кафили эканлигини дилдан ҳис этмаган.

Олтин бешигимиз ҳисобланган юртимизга ҳеч қўз тегмасин.

Бахтиёр МИРМАХМУДОВ,
Самарқанд ҳарбий прокурори

Бу гапга қулоқ тутинг. Нурота тумани Темирқовун қишлоғида яшовчи Ражаббой исми йигит тоғ жинсларини кузатиб юриб, қуёш нурида заррин товланувчи майда зарраларни учратиб қолди. Шу-шу, қизкиши ортиб, ёш-атрофига янада эътибор билан қарайдиган бўлди. Қўлига тушган майда жисм ва яриқдор қуқунларни бир жойга тўплаб қўйганди, кўп ўтмай талайгина миқдор ҳосил бўлибди. Бироқ ҳали бу тошларни бирор қиймат билан ўлчаб шунчаки хомхазёл эди.

ТИЛЛОЛАРГА ТОПИЛМАС ЮРТИМ

Лекин Ражаббой сира эринмади. Қишлоқ ёнидан оқиб ўтувчи сой бўйида ўра қазиб, майда жисмларни элакда юва бошлади. «Тома-тома қўл бўлур» деганларидек, заррин қум миқдори тобора кўпайиб борди. Бир куни тўплаган «бойлиги»дан намуна олиб, шинаванда қишлоқларга кўрсатган эди, улар бу қум таппа-тайёр олтин қуқун эканлигини маълум қилишди.

Шу-шу, Ражаббойнинг ишлари юришиб кетди. Ҳали у, ҳали бу ердан харидор топиб, топганини пуллаб юрди. Бора-

бора уни «тиллофуруш» дейдиган бўлишди.

Бир куни Ражаббой тўпланиб қолган тилласини кафтига олиб, махлиё бўлиб ўтирганида, анча олисдан харидор келганини айтиб қўлишди. Азизбек савдосига пишқ йигит экан. 60 граммдан ошқроқ тилла қуқунини атиги 70000 сўмга келиштирди. Фармацевтика тарозисига тортилган, харидор тошларни тугиб, чўнтакка урди, Ражаббой эса тахи бузилмаган пачкали пулларни... Бироқ, қутилмаганда хона эшиги очилиб СВОЖҚБ ходимлари кириб келишди.

Кўп ўтмай «иш» судда кўрилиб, Ражаббой Холиқов ўз фойдасини кўзлаб қилган гайриқонуний ишлари учун айбдор деб топилди ва ЖКнинг тегишли моддаси билан энг кам иш ҳақининг 20 баробари, яъни

90700 сўм миқдориди жарима жазосига маҳкум этилди.

Жиноят-қу жазоси қолмади. Аммо мен масаланинг бошқа бир томонини алоҳида қайд қилмоқчи эдим. Агар Ражаббойдек синчков кўз билан қарасак, юртимиз тупроғининг ҳар бир сикими бебаҳо.

Бироқ бу бойликларни тасарруф этиш қонун бўйича давлат ихтиёрида. Уни бузган одам, албатта жазога тортилади.

Қамолддин АХМЕДОВ,
Нурота туман
прокуратурасининг терговчиси

ФУҚАРОЛАР МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ...

Инсон борки, бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан яхшироқ яшаш илминда меҳнат қилади. Конституциямизда шу омилни ўз ичига олган меҳнатга оид муносабатларнинг қонунийлиги тамойиллари белгилаб қўйилган.

Шундай бўлса-да, фуқаролар манфаати масаласига панжа орасидан қарайдиган, қонунбузилиш ҳолатлари билан мурося қилиб келаётган раҳбарлар ҳамон учраб турибди.

Навбахор туман прокуратураси томонидан Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори ижроси юзасидан ўтказилган текширишлар жараёнида шундай хулосага келди.

Жорий йилнинг 30 апрель куни ўтказилган текширишда тумандаги Навоий номили ширкат ҳўжалигида 4.303.000 сўм, «Янгиқўрғон» ширкат ҳўжалигида 25.444.000 сўм, Охунбобоев номили ширкат ҳўжалигида 29.946.000 сўм, «Наврўз» ширкат ҳўжалигида 29.462.000 сўм, «Гигант» ширкат ҳўжалигида 38.284.000 сўмлик иш ҳақи ишчи-хизматчиларга берилмай келаётгани аниқланди. Ҳатто «Истиқлол»дек шарафли номни қўтариб юрган ширкат ҳўжалигида ҳам иш ҳақидан қарздорлик 11.136.000 сўмни ташкил этган.

Ушбу ҳўжаликларнинг раҳбарлари келгусида бундай қонунбузилишларга йўл қўймаслик тўғрисида огоҳлантирилди. Бош ҳисобчиларга нисбатан эса МЖТКнинг 49-моддасига асосан маъмурий ҳуқуқбузарликка оид иш қўзғатилди.

Шу ўринда ҳақли бир савол туғилади. Нега мазкур ҳўжаликларда прокуратура аралашунича иш ҳақи тўланмади?

Улуг байрам арафасида бундай нуқсонларни қайд этиб ўтиш шартмикин? Албатта, чунки фуқароларнинг манфаатлари ҳар жойда ҳар доим бир хилда ҳимоя қилиниши керак.

Музаффар ҚУРБОНОВ,
Навбахор тумани прокурорининг
ёрдамчиси

Самарқанднинг дунё халқларини ўзига ром этуви ҳижатларидан бири, менимча, баҳаволиги бўлса, иккинчидан мафункор тарихий обидаларга бойлиғидир. Асрлар оша кўрчини йўқотмай келаётган мовий гўмбазлар ҳақида уйлар эканман, бекиётёр соҳибқирон Амур Темирнинг «Кимчилигимизни билмоқчи бўлсангиз, биз қўрган иморатларга боқинг» деган гапи ёдга тушади.

Шу ўринда бир нарсасга эътиборни қаратиш жоиз.

Боболқонимиз улкан давлати пойтахтида турфа боғлар барпо этиш ва уларнинг номи довурига мос бўлишига жиддий аҳамият берган. «Боғи беҳишт», «Боғи баланд», «Боғи эрам», «Боғи шамол»... Қариларимиз «Яхшидан боғ қолар» деб беҳиж айтишмайди. Эҳ-е, уларнинг номини 19 тагача санаш мумкин.

Мустақиллик йилларида ана шу боғларни, улардаги тўкин-сочинлик ва файзу тароватни тиклаш мақсад қилиб қўйилган эди. Шўқурки, бугун ниятимизга эришяпмиз. Аждодларнинг эзгу амалларини давом эттириш авлодларни саодатга элтувчи йўлдир.

Баҳодир САЪДУЛЛАЕВ,
Самарқанд тумани ҳокими

Сохибқирон Амир Темурдан мерос адолатпарварлик миллатимиз фаровонлиги учун кўп йиллар хизмат қилаверди. Аммо муштахкам саодат кўрғонини бунёд этиш учун ҳали кўп ишлар қилиниши керак.

Агар зехн солсак, кейинги 12 йил давомида мамлакатимизда амалга оширилган кўплай ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар туфайлигина ҳаётда ўзига хос тараққиёт йўлини топиб олдиқ. Жумладан, Навоий вилояти прокуратура органилари ҳам бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорликда қонун устуворлиги, иқтисодий-ижтимоий барқарорлиқни таъминлаш йўлида талай ишларни амалга оширмоқда.

билан ҳамкорликда 17 та меҳнат йармакеси ўтказилиб, унда 447 та қорхона ва ташкилотлар иштирок этишди. Натижада 1189 нафар фуқаро доимий иш билан таъминланди, 68 нафари жамоат ишларига, 84 нафари эса қайта касб ўрганишга юборилдилар.

Диёримизда байрам шуқуқи кезаётган айни дамларда тараққиётнинг ажралмас қисми ҳисобланган қонунчиликдаги ислоҳотлар халқларимизни келажакка янада ишонч кўзи билан қарашга ундаётди.

Модомики, юртимизнинг келажиги ҳақида ўйлар эканмиз, асосий эътибор вояга етмаганлар ҳуқуқи ҳимоясига қаратилиши лозим деб ўйлайман. Зеро, «Прокуратура тўғрисида»ги қонун ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг вояга етмаганларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлашга қаратилган қатор қарорлари зиммамизга ана шундай масъулият юклайди. Кузатувлар шуни кўрсатадики,

ҚАДИМ УДУМ СОЯСИДА...

Конимех тумани «Сорибел» ширкат ҳўжалигидаги Янгиқозгон кўрғони бекати гавжум. Қўллар қатори уйга шошилатган 18 ёшли Жадира Хотамова ҳам улов қўтиб турибди. Худди шу пайт унинг рўпарасига қизил рангли «Дамас» автомашинаси келиб тўхтади. Ундан тушиб келган нота-ниш йигит қизнинг номини айтиб қақирди. Йигитнинг ҳаракатлари бежов эканлигини сезган қиз унга ўғирлиди: «Сизга нима керак?». Мўйлаби энди сабаза ура бошлаган йигит шўх билан унинг билангидан тутиб, машина томон судради.

— Ёрдам беринглар, ёрдам! Жадиранинг сўзларини гўё ҳеч қим эшитмаётгандек. Қўмакка тушиб келган йигитнинг ўртоқлари Бауржан Алексеев, Бахтибек Тилеубаев, Қилиш Авелбековлар уни осонгина кўтариб салонга ўтказишди. Забардаст қафлардан бири унинг товушини ўчириб қўйдилар.

Воқеани кузатиб туришган хотин-халалар, жумладан, қизнинг синфдош дўгоналари Мўқаддас, Лариса, Мерап, Роза, Гавҳарларнинг эътирозлари ҳавода қолди. Машина зум ўтмай қўздан гойиб бўлди.

Жадира ўша кунни қандай ҳолатга тушди, буниси қоронғу. Фақат бир нарсга аёнки, одам ҳеч қачон зўрлик билан

мақсадига эриша олмади. Никонига олиш мақсадида қўл урилган «қиз ўғирлаш» ўзини деярли қўв-тўра деб англаган Марат Алексеевга ҳам, унинг дўстларига ҳам қўл нотинчликлар келтирди.

Худди шундай эркига қилинган тажовуни А.Елемесова ҳам бошидан кечирди. Уни шу йилнинг 14-май кўни ўзи ҳеч қачон кўрмаган О.Ақилбаев, А.Алиев ҳамда Х.Ортиқовлар «Жигули»га ўтказиб «олиб қочдилар».

Қизларнинг ҳуқуқи тикланди. М.Алексеев ва О.Ақилбаевлар кўп вақт ўтмай судда қилмишидан пушаймон бўлиб, бош эгиб ўтиришарди.

ЖКнинг 136-моддаси бўйича қўзғатилган ҳар иккала жиноят иши томонлар ўзаро ярашганликлари сабабли ҳар-катдан тугатилди. Бироқ, бу билан қардош қўзоқ халқи удумлари соясида амалга оширилётган боқира қизлар шаъни ва эркига қаратилган тажовузнар тўғримикин?

Хушнур МАКСУДОВ,

Конимех тумани прокурорининг ёрдамчиси

ЭРТАНГИ КҮН УМИДИ

Хусусан, Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги «Иш ҳақининг ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори ижроси юзасидан «Навоийазот» акциядорлик жамиятида ўтказилган текширишда қорхонада ишчи-хизматчиларга ўз вақтида тўланмай келинаётган иш ҳақи миқдори жорий йилнинг 1 июлигача 1.232.500.000 сўмини ташкил этиши аниқланди. Ва вилоят прокуратурасининг аралашуви билан ҳодимларга 400.353.000 сўмлик иш ҳақи тўлаб берилди. Бу ерда-ку гап ишлаётган фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида кетмоқда. Ишламаётганлар ҳақида нима дейиш мумкин? Ахир, рўзгор тебратишини ўзи бўлмайди-ку. Шуларни ҳисобга олиб, аҳоли ўртасидаги ишсизлик муаммоси ўрганилганда ҳамда вилоят прокуратура органилари ташаббуси билан жойлардаги меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бошқармалари

ёшларимиз кўпроқ ўзларига билдирилган ишонч асосида иш қўришни ёқтирадилар. Вояга етмаганларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишда айнан ана шу хусусият инobatга олинмоқда. Айниқса мутасадди идоралар билан ҳамкорликда болалар спортини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилаётти. Янги-янги ташаббусларни келтириб чиқарувчи бундай ёндашувнинг самараси ўларок, кейинги йилларда вилоятда вояга етмаганлар содир этаётган жиноятлар анча камайди. Шу билан бирга, уларнинг турли норасмий оқимларга қўшилиб кетиш ҳолатлари ҳам барҳам топди.

Комил ишонч билан айтиш мумкинки, фуқароларимизнинг эртанги кундан умиди катта. Мана шу ишончга ҳеч қачон қўз тегмасин! Фарзандларимизга бутунгидан-да фаровонроқ давру даврон насиб этсин!

Бахтиёр ШОМИРЗАЕВ,
Навоий вилояти прокурори

НАВОЙИ ВИЛОЯТИ

1982 йилда ташкил этилган. Майдони — 111,0 минг кв.км. Аҳолиси — 794,1 минг киши. Республиканинг марказий қисмида жойлашган.

Таркибида 8 та қишлоқ тумани: Конимех, Навбахор, Навоий, Нурота, Томди, Учқудук, Хатирчи, Қизилтепа; 6 та шаҳар: Зарафшон, Кармана, Навоий, Нурота, Учқудук, Қизилтепа; 8 та шаҳарча: Конимех, Лангар, Маликрат, Мурун-тов, Тинчлик, Шалқар, Янгираббат, Фозгон; 53 та қишлоқ йиғини бор.

Маъмурий маркази — Навоий шаҳри (Тошкентдан 509 км; аҳолиси 120,6 минг киши).

Қишлоқ-ҳўжалиги: пахтачилик, бошоқли ўсимликлар, боғдорчилик, қорақўлчилик, пиллачилик.

Саноати: энергетика, тоғ-қон, қурилиш материаллари, олтин қазиб чиқариш.

Навоий вилояти прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан жорий йилнинг биринчи ярмида Вазирлар Маҳкамасининг 291- (2001 йил 6 июнь) ва 415-қарорлари (2002 йил 28 ноябрь)ни ҳамда департамент идоралари олдида қўйилган вазифаларни бажариш борасида бир мунча ижобий ишлар амалга оширилди. Жумладан, солиқ ва валютага оид 84 та жиноят ва 433 та маъмурий иш қўзғатилди. Аниқланган ҳуқуқбузарликлар натижасида бюджетга 1.064.651.400 сўмлик қўшимча солиқ ва тўловлар ҳисобланиб, уларнинг 528.080.000 сўми ундирилди.

ЭЪТИБОР КУЧАЙТИРИЛМОҚДА

Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида бошқарма ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан ҳуқуқбузарлардан олиниб, давлат эгалигига ўтказилган товар-моддий бойликларнинг сотувидан тушган 23.565.400 сўм давлат бюджетига ўтказилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 29 июндаги 245- ва 30 июндаги 250-қарорлари ижросини таъминлаш борасида ҳам қатор ишлар қилинди. Жумладан, вилоят ИИБ ҳодимлари билан ўтказилган тadbирлар давомида 16 та ҳуқуқбузарлик аниқланган. Улар бўйича жиноят ва маъмурий ишлар қўзғатилиб, 4810 АҚШ доллари, 38.000 Россия рубли, шунингдек, 1600 АҚШ доллари миқдоридagi товар-моддий бойликлар, 93 грамм олтин қуми, 10 грамм тилла танга далилий ашё сифатида олинди.

Мисолларга мурожаат қиладиган бўлсак, Учқудук туман

прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлими ҳодимлари томонидан ўтказилган тadbирда фуқаро Т.Сафиуллина 22.500 Россия рублини қонунга ҳилоф равишда О.Мақовозга 900.000 сўмга сотаётган вақтда ушла-нади. Мазкур ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғатилиб, суд ҳукми билан Т.Сафиуллина жа-рима жазосига тортилди ва да-лилий ашё сифатида олинган 22.500 рубль давлат эгалигига ўтказилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги 154-қаро-ри ижросини таъминлаш бора-сида ўтказилган тезкор тadbир-лар натижасида 317 та ҳуқуқбу-зарлик ҳолати аниқланиб, 88.400.000 сўмлик товар-мод-дий бойликлар олиб қўйилди ва суд ҳукмига кўра, товарлар-дан 56.000.000 сўмлиги давлат ихтиёрига ўтказилди.

Бошқарма ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан ҳуқуқ тарғиботи борасида ўтказил-ган тadbирлар ҳам бесама қет-мади. Бундай тadbирлар нати-жасида 91.851.000 сўмлик со-лиқ ва мажбурий тўловларнинг ихтиёрий тўланишига эришил-ди. Айни пайтда ҳуфёна икти-содиёт билан шуғулланаётган ёки икки хил бухгалтерия ҳисо-би юритаётган қорхоналарни фош этиш борасида тегишли чоралар кўрилмоқда.

Шунингдек, фаолиятимиз-да кескин ўзгаришлар қилиш, аҳволни тубдан яхшилаш бо-расида тadbирлар ишлаб чи-қилиб, амалга оширилмоқда. Ўйлайманки, бу саъй-ҳаракат-ларимиз ўз самарасини бера-ди.

Б.ЁҚУБОВ,

Навоий вилояти прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бошқармаси бошлиғи

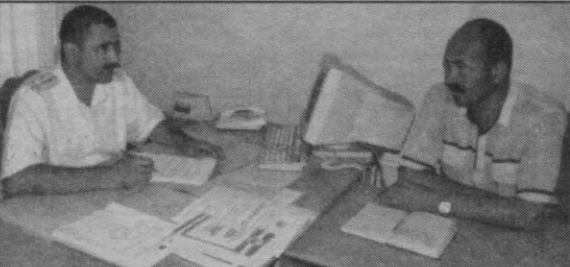
Ер юзининг сайқали саналмиш азиз Самарқандда самовий илмлар азалдан ўзига хос аниқлик билан ўрганиб келинган. Аммо бу галги сўзимиз озоод юрт мадҳига чоғланаётган замин юлдузлари ҳақидадир.

САМАРҚАНДАА ЮЛДУЗЛАР БАЗМИ

Муштақлигимизнинг 12 йил-лиги тантаналари арафасида Са-марқандда бўлиб ўтadиган «Шарқ тароналари» фестивалдан Шарқ мамлакатлари санъат юлдузлари-нинг навбатдаги 4-анжуманидир. Шу куналарда унда 35 дан орт-иқ давлат санъаткорлари иштирок этиш истагини билдиришган.

Самарқандликлар аллақачон ан-жуманга таянчгарлик ишларини бошлаб юборишган. Фестивалнинг очилишига бағишланган тантаналар-да шаҳардаги олий ўқув юр-тларининг юзаб талабалари иш-тирок этишди. Таянчгарлик иш-лари ҳар донгидек таъинди ре-жиссёр Баҳодир Йўлдошев раҳ-барлигида олиб боришмоқда. Шун-дай катта анжуманга оз бўлса-да меҳнатимиз сингаётганидан бах-тиёрмиз.

Фарход АХМЕДОВ,
Малика ИСКАНДАРОВА

Навоий шаҳар прокурорининг ўринбосари З.Ризаев «Кимёгар» маҳалла қўмитаси раиси В.Адилов билан прокуратура ва маҳалла фаолиятининг ҳамкорлиги истиқболлари ҳусусида суҳбатлашмоқда.

«УДДАБУРОН»ЛАР

Мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнеснинг қўллаб-қувватланаётганлиги ўз иштини яхши билган тadbир-корларга қўл келмоқда. Лекин тadbиркорликни ни-қоб қилиб, найранг-бозиликни касб қилиб олаётган кимсалар ҳам топилади.

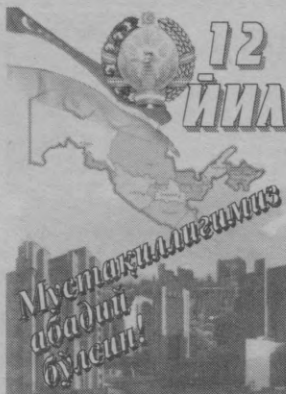
Мақсуджон Фафуров Самарқанд шаҳар ҳокими-нинг 2001 йил 23 майдaги қарорига асосан «МАХ» кўп тармокли ҳусусий ишлаб чиқариш фирмасини таъ-сис этиб, унга отаси Улмас Фафуровни директор, турмуш ўртоғи Манзура Ҳабибовани бош ҳисобчи қилиб тайинлайди. Бу шунчаки ҳўжақўрсинга қилин-ган расмийатчилик эди, холос. Аслида отаси ва хоти-ни ҳужжатларга имзо қўйиб бергани билан М.Фафу-ров фирма фаолиятини сохта тadbиркор Валижон Усмонов билан тил бириктирган ҳолда, гараз мақ-садларда юритиб келган.

Мисол учун, бу «уддабурон»лар «Ўзуйжойжамгар-мабанк»нинг Самарқанд бўлимида 30 фоиз устама тўлаш ва бир йил муддатда қайтариш шарти билан

14.000.000 сўм кредит олишган. Шундан сўнг маблаг-нинг 4.400.000 сўмини «Нуробод-Б» МЧЖ ҳисоб рақа-мига, қолган 9.600.000 сўмини «БББ» фирмаси ҳисоб рақамига тез ва устамонлик билан кўчириб бериша-ди. Қизиги шундаки, кўчирилган пуллар эвазига ишоч-нома асосида «Нуробод-Б»дан берилган 20 тонна цемент ва 1232 кг пигментни ҳамда «БББ»дан берил-ган шлакоблок ва йўлакча плиталари ишлаб чиқарув-чи ускуналарни Мақсуджоннинг ўзи кўргани ҳам йўқ. Товарларни В.Усмонов олиб, эгалик қилган.

Темирйўл туман прокуратурасида қўзғатилган мазкур жиноят иши терговчи давом эттириш учун вилоят прокуратураси орқали Самарқанд шаҳар про-куратурасига келиб тушган эди. Яқинда жиноят ишлар-и бўйича Жомбой туман суди иш юзасидан адолатли ҳукм чиқарди.

Қўнғир ишнинг қийиғи чиқар деб шунга айтадилар. Жамшид ТУРДИМУРОВ,
Самарқанд шаҳар прокуратурасининг иш ўрганувчиси

САҲИФАЛАРИМИЗДА ТОШКЕНТ ВА СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТЛАРИ

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ

1941 йилда ташкил этилган. Худуди — 20,8 минг кв.км. Аҳолиси — 1 миллион 854 минг киши.

Таркибида 14 та қишлоқ тумани: Ангор, Бандихон, Бойсун, Денов, Жарқўрғон, Музработ, Олтинсой, Саросиё, Термиз, Узун, Шеробод, Шўрчи, Қизирик, Қумқўрғон; 7 та туманга бўйсунувчи шаҳар: Бойсун, Денов, Жарқўрғон, Шарғун, Шеробод, Шўрчи, Қумқўрғон; 7 та шаҳарча ва 847 та қишлоқ мажхуд.

Мамъурий маркази — Термиз шаҳри. Вилоят Афғонистон Ислом давлати, Тожикистон ва Туркменистон Республикалари билан чегарадош.

Бундан уч-тўрт йил аввал Паркент тумани қишлоқларини айланиб кетган киши бугунги кунда уларни танилмай қолади. Боиси, янгича иқтисодий муносабатлар ҳар бир кишини ҳаракатга келтириб қўйган. Мана шу савий-ҳаракатлар самараси ўлароқ Паркент шаҳри, туман қишлоқлари кўркамлашиб бормоқда.

олти ойи мобайнида улар ҳисобига саноат ишлаб чиқариши 4,5 фоизга, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш 28,3 фоизга ўсди.

Қишлоқда ижтимоий-иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш борасида «Бойқозон» ва «Заркент» ширкат ҳўжаликлари-нинг иши ибратлидир. Хусусан, «Заркент» йилига 300 млн. сум атрофида соф даромад олаёт-

Мустақиллик таъбир жоиз бўлса, қўл-оёқларимизни кишандан ҳалос этди. Мустақиллик эрк берди ва биз ҳуқуқий демократик давлат қуриш йўлини танладик.

Ҳаётимизнинг барча жаҳалларида кенг қамровли ислохотлар амалга оширилмоқда. Суд-ҳуқуқ тизимидида олиб борилаётган ишлар ҳам бундан мустақно эмас.

Истиқлолнинг дастлабки йилларида қабул қилинган «Прокуратура тўғрисида»ги қонун бу борада муҳим қадам бўлди. Шу асосда анчагина ижобий ишлар амалга оширилди. Шунга қарамадан кейинчалик вазият тақозоси билан янги таҳрирдаги қонун ишлаб чиқилиб, амалга тадбиқ этилди.

ЮРТИМИЗГА БАЙРАМЛАР ЯРАШАДИ

Ф. БОЙИЗОВ,
Сурхондарё вилоят прокурорининг
1-ўринбосари, адлия катта
маслаҳатчиси

Хозирда прокуратура органлари фаолиятининг мазмун-моҳияти тубдан ўзгарган. Прокуратура том маънода қораловчи органдан кўпроқ фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш томонга юз тугди. Натижада одамларнинг прокуратурага нисбатан ишончи ортди.

Вилоят прокуратура органлари аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга доир қонунлар ижроси юзасидан ўтказган текширишда аниқланишича, «Пахта банк»нинг Шўрчи, Узун, Бойсун, Жарқўрғон, Денов, Шеробод ва Бандихон бўлимлари томонидан иш ҳақи, стипендия тўловлари учун 2002 йилда бюджетдан молиялаштирилган маблағлардан 333 миллион сўми, «Халқ банк»нинг бир қанча бўлимлари томонидан 181 миллион сўми нақд пул билан таъминланмаган. Бунинг устига ушбу пуллар асоссиз равишда аҳолининг омонатлари ва бошқа ҳар хил тўловларга ноқонуний ўтказиб берилган. Шу сабабли «Пахта банк»нинг Бойсун ва Денов бўлимлари, «Халқ банк»нинг Қизирик бўлими бошқарувчилари тегишли жиноий жавобгарликка, бошқа айбдор шахслар эса мамъурий жавобгарликка тортилди.

Прокурорларнинг бевосита аялашуви билан 580 миллион сўмдан ортиқ иш ҳақи ва нафақа пулларининг тўлиниши таъминланди. Бироқ қўрилаётган чораларга қарамай бугунги кунда ҳам иш ҳақидан катта миқдорда қарздорлик мавжуд. Вилоятда оналар ва болалар ўлими ўсишига йўл қўйлаётганлиги таъиниши ҳолдир. Термиз, Саросиё, Қумқўрғон, Музработ туманларидаги аҳвол айниқса ачинарли. Бундай қўнғилсиз ҳолатларнинг сабаблари ўрганилиб, ўз бурчига лоқайдлик билан қараётган кимсаларга нисбатан қатъий чоралар қўрилмоқда.

Прокуратура органлари томонидан ҳўжалик юритувчи субъектлар ва фуқароларнинг мулкий ҳақда қонун билан қўриқ-ланадиган бошқа манфаатларига етқа-

зилган зарарларни ундириш ҳақида суд-ларга қўллаб даъво аризалари киритил-моқда. Жорий йилнинг биринчи ярми да-вомида биргина вилоят ҳўжалик судига 103 та прокурор даъво аризалари юбо-рилди. Хусусан, шартнома мажбуриятла-рига оид даъво аризаларининг умумий сўммаси қарийб 558 миллион сўмни таш-кил этади. Уларнинг аксарияти қаноат-лантирилди.

Фуқароларнинг муножаатлари билан ишлаш фаолиятимизнинг асосий йўна-лишларидан биридир. Чунки айнан ариза ва шикоятлар бизни ў ёки бу соҳадаги ҳақиқий аҳволдан хабардор қилади, жой-ларда қонунлар қай даражада бажари-лаётганлигидан воқиф этади. Энг муҳими прокуратурага нисбатан жамоатчилик фикрини шакллантиришга бевосита таъ-сир кўрсатади. Эътироф этиш кераки, бу борада ҳамон қонун талабларининг бузи-лиши, келтирилган важлар тўлиқ текши-рилмасдан рад жавоби бериш ҳоллари учраб турибди. Оқибатда фуқаролар қор-и туруви идораларга муножаат қилишга мажбур бўлишмоқда. Бу эса мазкур маса-лага янада эътиборлироқ бўлишни талаб этади.

Юртимизда олиб борилаётган ижти-моий-иқтисодий ислохотларни ҳақдалаш-тириш ҳамда қонун устуворлигини таъ-минлаш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш ҳам муҳим аҳамиятга эгадир. Дав-лат, жамоат мулкни талон-тарож қилиш ва порахўрлик каби иллатлар шулар жум-ласидандир. Албатта, ҳуқуқ-тартибот идо-ралари томонидан бундай жиноятларга қарши кураш кучайтирилмоқда.

Тинч-осойишта юртгагина байрамлар ярашади. Шуниси қувончлики, Ватанимиз-нинг жанубий ҳудуди бўлиши Сурхон за-минидидаги вазият барқарордир.

ИСТИҚЛОЛ БУНЁДКОРЛАРИ

Сўнгги йиллардаги ўзгаришлар-ни туманда ижтимоий соҳага эъти-бор қўчайганлиги билан изоҳлаш мумкин. Қисқа фурсатда 16 кило-метрлик «Обикон-Қўёш» ичимлик сув тармоғи барпо этилди. Сўнгги икки йилда 25,4 км. узунлиқдаги газ қувурлари монтаж қилинди. Эндиликда аҳолининг ичимлик суви билан таъминланиши 87 фо-изни, газ билан таъминланиши эса 75 фоизни ташкил этади. Кейинги йилларда парктентликлар ўз қўла-ри билан узумни қайта ишлаш ва тикув цехлари, тегирмон қуришди. Беш минг томошбинга мўлжал-

ланган стадион ишга туширилди. 240 ўқувчиға мўлжалланган янги мактаб қад қўтарди. 420 ўринли мактаб қурилиши эса давом эт-моқда.

Паркент полвонлари, истеъдо-дли иҳодкорлари билан машхур. Туманининг ўзига хос жиҳатларидан яна бири шуки, унинг Заркент, Сўқоқ, Номданак, Ҳисорак, Қумуш-кон каби баҳаво, тароватли ғўша-лари бор.

2000-2003 йиллар давомида ту-манда 250 га яқин кичик ва ўрта бизнес субъектлари, қўшма корхо-налар барпо этилди. Шу йилнинг

ган вилоятдаги санокли ҳўжалик-лардан бириға айланди.

Хулоса қилиб айтганда, туман-ни ижтимоий-иқтисодий ривож-лантиришнинг 2003-2005 йиллар-ға мўлжалланган дастури аниқ ички имкониятлардан келиб-чикиб ту-зилган ва унда беистисно барча соҳалар қамраб олинган. Муста-қиллик очган имкониятлардан оқилона фойдаланиш парктентлик-лар хонадонига қут-барақа кири-таяпти, турмуш тобора мазмунли бўлиб бораёпти.

Жўра САЪДУЛЛАЕВ,
журналист

Маҳалла — ҳар биримиз учун катта ҳаёт мактаби, табарруқ ва саховатли остона. Кишиларнинг маънавий баркамол бўлиб етишишида унинг ўрни низоҳятда муҳим.

Тинимсиз меҳнати, изланишлари билан атрофдагиларға ибрат бўлаётган маҳалла аҳли, уларнинг тиниб-тинчимас оқсоқолларини ҳаётимизда кўп учратамиз. Мана шундай намунали маҳаллалардан бири — Қибрай туманининг Салор шаҳарчасидаги «Яланғоч ота» маҳалласидир.

МАҚСАД БЎЛСА ИМКОНИЯТ ТОПИЛАДИ

— Шаҳарчамизда 14 маҳалла мав-жуд, шулар қаторида «Яланғоч ота» маҳалласи аҳли ибратли ишлари бил-лан ҳаммага намуна бўлмоқда, — дей-ди фуқаролар йиғини раиси Ўткир Раз-зоқов. — Унга тиббиёт фанлари номзо-ди, пенсионер Фафур Фаниев бош-қош.

Хозир маҳаллада 2300 га яқин аҳоли яшамоқда, оилалар сони 580 таға етди. Саккиз миллат вакиллари ўзаро тотуе-лик, иноқлик билан турмуш кечираёт-тилар. Худудда иккита мактаб, Тош-кент кооператив-тиҳорат коллежи ва битта боғча ишлаб турибди. Ўсимрлар тарбиясига ҳам жиддий эътибор қара-тилаяпти. Жумладан, ўқув муассаса-ларида дарсдан ташқари вақтда ҳуқуқ, маънавият ва маърифат масалалари юзасидан қизиқарли суҳбатлар, учра-шувлар ўтказилмоқда. Хар бир ўсмир-нинг одоби ва ҳулқини қамолға етқа-зишға ота-оналар қатори маҳалла аҳли ҳам эътиборни қўчайтирган. Болалар учун барча шарт-шароитларни ярати-лаяпти. Чунки фарзандлар маънан бар-камол бўлса, келгусида файзли бир

хонадонға бош, катта-ю кичикка елка-дош бўлади.

Бундан ташқари йигит-қизларни оилавий ҳаётға тайёрлаш, тиббий ма-даниятни ошириш борасидаги изла-нишлар самара бераёпти. Ёш оила-ларға маҳалла фаоллари турмушда ўз ўринларини топиш, оила шаънини ас-раб-авайлаш борасида йўл-йўриқ кўрсатишади. Аёлларнинг ҳуқуқий са-водхонлиги борасида ҳам ўндан ортиқ семинар ва учрашувлар ўтказилди. Шу боис, ҳеч бир хонадонда жиддий зид-диятни учратмайси.

Аҳоли ўртасида соғлом турмуш тар-зини шакллантириш мақсадида аввал-дан бу масканда аҳоли ўртасида турли мусобақалар ўтказиб турилган. Шу боис, катта-ю кичикда спортға меҳр кўчи.

Миллий қадриятларимизни тарғиб қилиш борасида кўп иш қилинмоқда. Шу тўғайли оилалардаги шодибёна-ларнинг исрофгарчиликсиз, дабдаба-сиз ўтишиға эришилаёпти. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, маҳалланинг деяр-ли барча хайрли тадбирлари-ю ташаб-бусини «Лимончилик» ширкат ҳўжали-ги қўллаб-қувватлаб келади.

Аҳолининг кам таъминланган қат-ламини ҳар томонлама қўллаб-қув-ватлаш доимий эътиборда. Жорий йилнинг ўтган икки ойида газ тўловла-ри вақтида бажарилгани боис, маҳал-ла қўмитаси 88 минг сўм пул муқофо-тиға сазовор бўлди. Ушбу маблағ эҳтиёжманд оилаларни қўллаб-қувват-лаш, рағбатлантириш мақсада 12 хо-надоннинг газ тўловлари учун сарф-ланди.

Ушбу маҳалла хусусида қанча илиқ гаплар айтилса ҳам кам. Тилагимиз, маҳалла аҳлининг иноқлигиға кўз те-гмасин. Юртимизда бундай маҳалла-лар сони кўпаяверсин.

Ҳасанбой САЪДУЛЛАЕВ,
журналист

ЭЛЕКТРОН ҚЎЛЛАНМА ЯРАТИЛДИ

Сурхондарё вилоят прокуратурасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Компьютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот коммуникация технологияларини жўний этиш тўғрисида»ги фармони ва шу соҳаға оид ҳукумат қарори ижросини таъминлаш борасида бир қатор ижобий ишлар амалға оширилмоқда.

Жумладан, прокуратура то-монидан Термиз давлат универ-ситети мутахассислари билан ҳамкорликда шахсий компью-терда ўқиб ўрганиш ва фойда-ланиш учун мўлжалланган «Ўзбе-кистон Республикаси Конститу-циясини ўрганимиз» мавзусида электрон ўқув қўлланма тайёр-ланди.

Мазкур электрон қўлланма Республика Давлат патент идо-расида рўйхатдан ўтказилиб, му-аллифлик ҳуқуқи берилди.

Хозирги пайтда ушбу қўллан-ма Термиз давлат университети-га, вилоятдаги касб-хўнар кол-лежлари ва умумтаълим мактаб-ларида ўқув жараёнлариға тад-биқ этилмоқда.

Қурбон ОМОНТУРДИЕВ,
«HUUQUQ» мухбири

Марказий

Осиёдаги ягона

археология музейи

Термиз шаҳрида

жойлашган.

Дунё харитасида Ўзбекистон Республикаси деб номланган ёш, мустақил давлат пайдо бўлган санага ҳам ҳадемай 12 йил тўлади. Эътироф этиш керак, бу муддат юрт мустақиллигини мустақамлаш, унинг бардавомлигини таъминлаш йўлида фидойиллик намуналарини кўрсатган халқимиз учун ҳақиқий синон йиллари бўлди. Халқимиз табиатидаги бағрикенглик, ватанпарварлик, эртанги кунга ишонч туйғулар барча мураккабликларни енгиб ўтишда таянч бўлиб хизмат қилди.

Ўз масъулиятини қўқур ҳис этади. Халқ ва Ватан манфаатини шахсий манфаатларидан устун қўяди, қуч ва салоҳиятини қонуни устуворлиги йўлида сарфлайди.

* Маълумки, янги тахрирдаги «Прокуратура тўғрисида»ги қонуни билан прокуратура органлари ходимлари-

— Хидирназар Худойназарович, янгиликларимиз ўқув юртарини мустақиллик шарафати билан университетга айлантирилган.

— Тўғри, шундай. Термиз педагогика институти 1992 йилда Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони асосан дорилфунунга айлантирилган. Бу Сурхон воҳаси учун гоёта муҳим воқеа бўлди.

— Шундан кейин қандай ижобий ўзгаришлар рўй берди?

— Вилоятдаги ягона олий билим даргоҳининг университетга айлантирилиши илмга чанқоқ ёшлар учун кенг имкониятлар эшигини очди десак муболаға бўлмайди. Илгари бу масканда фақатгина педагог кадрлар тайёрланган бўлса, кейинчалик янги-янги факультетлар очилди. Ҳозирги пайтда университетимизда жами 13 та факультет мавжуд. Уларда ҳуқуқдан тортиб иқтисодиётгача бўлган 30 та йўналиш бўйича мутахассислар тайёрланмоқда. 7 мингдан ортиқ талаба таълим-тарбия олаётир.

Бир неча йиллардан бери университетимиз қишлоқ академик лицей фаолият кўрсатиб келмоқда. Бакалавр йўналишлари бўйича сабоқ бериш ишлари замон талаблари даражасида олиб боришмоқда. Янги ўқув йилидан бошлаб магистратура ташкил этилаётганини нур устига нур бўлди. Шу тарихи азаллик таълим тизими яратилди. Бу билан, аввало, илмий ходимларга бўлган эътиҳимини қондириш имкониятига эга бўлди. Қолаверса, вилоят халқ ҳўжалигининг турли тармоқлари учун етук мутахассислар тайёрлаб беришга эришамиз.

Ҳаммага аёнки, ҳозир ахборотлар асри. Шунини инобатга олган ҳолда ахборот технологияларини ўқув жараёнига татбиқ этишга алоҳида эътибор билан қараётимиз.

МУСТАҚИЛЛИК МЕВАСИ

Термиз давлат университети ректори, профессор
Хидирназар АЛЛАҚУЛОВ билан суҳбат

миз. Утган ўқув йилининг ўзигагина 10 дан ортиқ компьютер синфлари ишга туширилди.

Иқтидорли, ижодкор талабалар билан ишлаш ва уларни мақсадли тайёрлаш аниқ режалар асосида олиб борилаётган. Улар орасида илмий маъруза, лойиҳа тайёрлаётган, ижодий-бадиий изланишлар олиб бораётган ёшлар жуда кўп. Зулфия номидаги Давлат муқофоти, Алишер Навоий, Абу Райхон Беруний, Мирзо Улугбек номидаги Давлат стипендияларини олишга муяссар бўлган талабаларимиз борлиги бизни беҳад қувватлантирди.

Ўқув жараёни ва кафедрада олиб борилаётган машғулотлар савияси оширилмоқда. Жорий йилда ўтказилган фан олимпиадасида университетимиз оқир ўринга кўтарилиб, тўплаган жами баллга қараб республика олий ўқув юртарли ичида еттинчи ўринни эгаллагани бунга далилдир.

Университетимизда илк бор профессор-ўқитувчилар фаолиятини рейтинг баллари асосида баҳолаш тартиби жорий этилди. Эндilikда уларнинг маошига тўплаган балларига қараб устамга ҳақ тўланмоқда. Олимлар ўртасида ана шундай соғлом ижодий рақобат муҳити яратилишини туфайли таълим-тарбия соҳаси билан биргаликда илмий-тадқиқот ишлари бўйича ҳам муайян муваффақиятларга эришилган.

Ривожланган хорижий давлатлардаги нуфузли олий ўқув юртарли билан ҳамкорлик қилиш давр талабидир. Яқинда Жанубий Кореянинг Сун Мун университети билан шу ҳақда шартнома имзоланди. Бундан ташқари, билим даргоҳимиз Осиё Университетлари Федерацияси аъзолигига қабул қилинди.

— Домла, бу йилги қабул жараёни қандай кечмоқда?

— Тест адолат мезони сифатида мустақиллик шарафати туфайли юртимизга кириб келди. Университетимизда бу йилги тест синовларини ниятда пухта тайёрларлик қўрилган ҳолда адолатли ўтказилишини таъминланди. Абитуриентлар ва ота-оналарга қўлай шарт-шароитлар яратилди.

— Ўқув масканларини қандай энг улуг байрамимизга қандай тайёрларлик кўриляпти?

— Байрам муносабати билан вилоятимиздаги қорхона ва ташкилотларда «Мустақиллик одимлари» мавзусида учрашувлар, жонли мулоқотлар ўтказиш мақсадида профессор-ўқитувчиларимиздан иборат гуруҳ тўзилди. Улар аллақандай жойларда тарғибот-ташвиқот ишлари олиб боришмоқда.

Байрамни университетимизда зўр шодибна билан нишонлаш бўйича жуда катта тадбирлар белгиланган. Қолаверса, шаҳар ва вилоят миқёсида ўтказилган тантаналарда ҳам фол иштирок этамиз.

Зеро, ниятимиз университетимизни нафақат вилоятдаги энг пешқадам илм ўчоғи, балки ҳақиқий маданий-маърифий марказга айлантиришдир.

Қ.ЖУРАНАЗАРОВ,
«HUQUQ» мухбири

МАСЪУЛИЯТНИ ҲИС ЭТИБ...

Бугун бизнинг танлаб олган йўлимиз, фуқаролик жамияти, ҳуқуқий демократик давлат қуришдек эзгу мақсадимиз бор.

Бу ўз-ўзидан шу юртини Ватан деб билган ҳар бир юрдошимиз елкасига шарафли масъулият юклайди. Фикримча, халқимиз истиқлолнинг 12 йиллиги шодибнасини кўтаринки руҳда қўлиб олаётган бир пайтда ана шу масъулият ҳақида гапиришга маънан ҳақимиз.

Мамлакатимиз ижтимоий ҳаётининг барча соҳаларида чўқур ислохотлар давом этмоқда. Бу табиий жараён. Чўқки мустақилликка эришган, ўзининг тараққиёт йўлини танлаб олган мамлакат ислохотларнинг машаққатли, шу билан бирга истикболли йўлини босиб ўтиши керак бўлади. Истиқлол йилларида прокуратура ҳам ислохотлар жараёнидан четда қолмади. Ундаги ўзгаришлар республикамиз ҳуқуқий тизimini демократлаштириш мақсадларига мосдир.

Янги тахрирдаги «Прокуратура тўғрисида»ги қонунда белгиланган йўналишлар билан прокуратура ходими

ганидек, эндilikда прокуратура фақатгина назорат қилувчи ёки текширувчи эмас, балки фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилувчи орган сифатида ўзини намойён қила бошлады. Мустабид тузум прокуратураси ва мустақиллик даври прокуратураси ўртасида асосий фарқ ҳам ана шунда.

Маълумки, дунё мамлакатларида прокуратура тизими қандай қўринишга эга бўлмасин, шахс, жамият ва давлат манфаатларини муҳофаза қилади. Ҳеч бир муносабатсиз айтиш мумкинки, прокуратура Ўзбекистонда ҳам давлат органлари тизимида муҳим ўрин тутайди ва мамлакатимизда ҳуқуқ-тартибнинг таъминлишини ҳамда қонун устуворлигини ҳимоя қилишда муҳим роль ўйнайди. Мана шу масъулиятни вазифасини амалга ошириш билан юртимизда фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат қуришга ўз хиссасини қўшади. Халқимиз бугун прокуратурага фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилувчи орган сифатида қарамоқда. Шу жойда юқорида ург берганимиз — мустақиллик масъулияти намойён бўлади.

Табиатидан адолатга ташналик, қалбидан ватанпарварлик туйғулари мустақам ўрин олган прокуратура ходими

нинг масъулияти ва жавобгарлигини ошириш борасида ҳам янги нормалар киритилди. Эндilikда прокуратура фаолиятининг мезонлари этиб ўз ҳудуддаги қонунийлик ҳолати, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлат манфаатларининг таъминлишини белгиланди. Прокуратура тизими ижтимоий-иқтисодий ислохотларни жаддаллаштириш йўлида фақат бошқа идора ва ташкилотлар фаолияти устидан назорат қилувчи орган бўлиб қолмасдан, балки уларнинг яқин ёрдамчиси ва ҳамкорига айланмоғи талаб этилади. Тошкент вилоят прокуратураси фаолиятида ҳам ана шу масъулиятли вазифалар асосий мақсад қилиб олинган бўлиб, қонунбузилишларга қарши кураш, қонун устуворлигини таъминлаш борасида амалга оширилган тадбирлар ўз самарасини бермоқда.

Хулоса қилиб шунини айтиш мумкинки, прокуратура эрксевар халқимизнинг барча қатламлари билан бирга бўлиб, истиқлолимиз юклаган масъулиятни вазифаларини бундан кейин ҳам шараф билан удралайди.

Улугбек ИНОМЖОНОВ,
Тошкент вилояти прокурорининг биринчи ўринбосари, 3-даражали
Давлат адлия маслаҳатчиси

НОГИРОНЛАРГА АРАВАЧАЛАР ТОПШИРИЛДИ

Яқинда Денов туман маданият ва истироҳат боғида катта меҳмурувват тадбири ўтказилди. Ун олти нафар воёга етмаган ногиронларга ҳўмийлар маблағи ҳисобидан келтирилган махсус аравачалар топширилди. Бундан ташқари, яна бир қанча қўнгли ўқис ўғил-қизларга ҳам кийим-кечак ва бошқа совғалар улашилди.

Юртбошимиз айтганидек, «Савоб ишни ҳар ким ва ҳар кун қилиши керак».

Х.РАИМОВ,
Сурхондарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

1938 йилда ташкил этилган.

Майдони — 15,6 минг кв. км.

(Тошкент шаҳри билан).

Аҳолиси — 2384,6 минг киши.

Республиканинг шимоли-шарқида, Тяньшаннинг ғарбий тизмалари орасида жойлашган.

Таркибида 15 та кишлоқ тумани: Бекобод, Бўқа, Бўстонлик, Зангиота, Оққўрғон, Оҳангарон, Паркент, Пискент, Тошкент, Чиноз, Юқоричирик, Янгийўл, Ўртачирик, Қибрай, Қўйчирик; 17 та шаҳар, 18 та шаҳарча ҳамда 146 та кишлоқ йиғини бор.

Маъмурий маркази — Тошкент шаҳри (Аҳолиси 2156,3 минг киши).

Кишлоқ ҳўжалиги: пахтачилик, дончилик, боғдорчилик, паррандачилик, чорвачилик.

Саноати: металлургия, машинасозлик, электр этергияси ишлаб чиқариш, кимё, тўқимачилик, озиқ-овқат.

ИСТИҚБОЛНИ КЎЗЛАБ

Биобарин, республикамиз аграр соҳасини юксалтириш туриб, умумий иқтисодиётимиз ва халқ фаровонлигида ютуқларга эриша олмаимиз.

Биламизки, собиқ мустабид тузум даврида юртимиз кишлоқ ҳўжалиги мажбурий коллективлаштириш, пахта ажак-ҳўқимлиги каби ғайриижтимоий синовларни бошидан кечирди. Мустабид тузум деҳқонни ерга эгалик ҳўқуқидан маҳрум этиш билан қиёволамми, ундан бегоналаштириш сивасини татбиқ қилди. Мустақиллик туфайлигина бунга барҳам берилди. Аграр секторни ривожлантиришнинг ҳўқуқий асослари яратилди. Соҳада ислохотларни чўқурлаштиришга имкон берувчи «Фермер ҳўжалиги тўғрисида»ги, «Деҳқон ҳўжалиги тўғрисида»ги қонунлар, шунингдек, мукамал ишлаб чиқилган Ер кодекси қабул қилинди. Аҳолисининг 65 фоизга яқини кишлоқларда истиқомат

қилувчи мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотлар самараси сифатида 2003 йилининг олти ойи мобайнида кишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ҳажми 103,8 фоизга ортгани айтишнинг ўзи kifойа қилади.

Бунда Тошкент вилояти фермер ва деҳқон ҳўжалиқларининг ҳам ҳиссаси салмоқли, албатта.

Айни пайтда вилоятда 6711 та фермер ҳўжалиқлари ташкил этилган бўлиб, уларда 35553 киши меҳнат қилиб келмоқда.

Утган йиллар давомидида вилоят прокуратура идоралари томонидан кишлоқ ҳўжалигида фаолият кўрсатаётган тадбиркорлик субъектларига ҳўқуқий-амалий ёрдам кўрсатиш борасида салмоқли ишлар қилинди. Бунда асосий эътибор амалдаги қонунлар асосида туманлар ҳудудларида ташкил этилган деҳқон ва фермер ҳўжалиқлари фаолияти-

лашувига қадар ҳал этилмай келаётган экан. Прокуратура ёрдами билан унга фермер ҳўжалиги юртиш учун 51 гектар ер ажратиб берилди. Худди шунингдек, Қўйчирик туманидаги «Ҳамза» ширкат ҳўжалигининг Ж.Нигматовнинг фермер ҳўжалиги ташкил этиш ҳақидаги аризаси санасоларлиққа солиб келинган, прокуратура аралашуви билангина унга фермер ҳўжалигини юртиш учун 60 гектар ер ажратиб берилган. Бундай миқсоларни яна қўллаб келтириш мумкин.

Ишлайман, мулкдор бўламан, шу йўл билан юртимнинг ҳам, ўз оиламнинг ҳам фаровонлигига ҳисса қўшаман дея ташаббус билан чиқаётганларга имкон бериш, уларни қўллаб-қувватлаш керак. Сизиз бизнинг ватанпарварлик бурчимиз ана шундай ташаббускорликка тўсиқ бўлишга интиляётганларга мурасасиз бўлишдир.

Шерзод ЗУЛФИЕВ,
Тошкент вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи, адлия кичик маслаҳатчиси

Маълумки, мамлакат аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотларига, енгил ва озиқ-овқат саноати тармоқларининг хомашёга бўлган талабини қондириш ва ушбу тармоқни ривожланган давлатлардаги даражага олиб чиқиш аграр сивасимизнинг бош йўналишини ташкил этади. Бунинг учун бизда улкан салоҳият ва имкониятлар мавжуд. Президентимиз мустақиллик қўлга киритилган дастлабки йиллардаёқ тараққиётимиз қўн жихатдан кишлоқ ҳўжалиги соҳасидаги ислохотлар самарасига боғлиқлигига бежизга ургу бермаган эди.

ШАХАР ички ишлар бўлими томонидан вақти-вақти билан ўтказиб турилган махсус тадбирларга қарамадан «АвтоВАЗ»ни хомталаш қилиш давом этар, жиноий бригадалар ўртасидаги қонли тўқнашувларнинг охири кўринмасди. Ана шу кезларда соғлом фикрловчи одамларнинг ҳаёлида талай саволлар чарх урарди: нималар бўлаяпти ўзи? Тольяттида ҳокимият борми ёки йўқ? Милиция нега жим турибди?

Очилишни айтганда, шаҳар милицияси ўша вақтларда ожиз эди. «АвтоВАЗ» атрофида содир этилаётган жиноятларни тўхтатишга қурби етмасди. Бир йилнинг ўзида заводда 1700 та жиноят содир этилган. Қонунбузарликларнинг 85 фоизини ўғирлик ташкил этган. 1997 йилнинг ўзида ишлаб чиқариш технологиясининг бузилиши ва сифатсиз маҳсулот тайёрланиши оқибатида завод 90 миллиард рубль зарар кўрган.

Ҳар икки-уч ҳафтада йирик ўғирликлар содир этилиб, умарилган молларнинг нархи 300-400 миллион рублни ташкил қиларди.

1995 йилга келиб жиноий структура деярли бутун заводни — ишлаб чиқариш технологиясидан тортиб, тайёр машиналарни сотишгача бўлган жараёни ўз назоратига олади. Қанча машина тайёрланиши, қанчаси сотилиши, хуллас, барча ишлардан улар хабардор эдилар. Ваҳжати Жигули денгизидан да юқори бўлган жиноий-иқтисодий вазият билан «ВАЗ» маъмурияти муро-са қилишга мажбур эди. Келишув йўлидан тонишининг оқибати эса...

Аҳвол шу даражагача етдики, ҳатто фирмаларнинг вакиллари ҳам корхона ҳудудида бемалол кириш имкониятига эга бўлдилар. Бунинг учун амал қилиш муддати бир йил бўлган, баҳоси «атиги» беш миллион рубль турадиган махсус рухсатномага эга бўлиш кифоя эди. Бундай ҳужжатга даставвал беш киши эга бўлган, кейин яна беш киши, кейин эса бунақа рухсатномага эга бўлганлар сони 230 нафарга етган. Вазиятнинг бу даражага етиши кўрага бўри оралаши билан барабар эди...

Уч йил ичида Тольятти шаҳар ИИБнинг бошқилари уч марта ўзгарди. Лекин криминоген вазият қалтислигича қолаверди.

АНА шундай мураккаб бир вазиятда Ички ишлар вазирлиги, Давлат божхона қўмитаси ҳамда солиқ полициясининг тажрибали мутахассисларидан иборат ҳукумат миқёсидаги тергов гуруҳи Тольяттига сафарга отланди. Пойтахтлик қонун ҳимоячилари шаҳарга келишлари биланон «Циклон» деб номланган кенг миқёсдаги операцияни бошлаб юбордилар. ИИВнинг Уюшган жиноятчиликка қарши курашиш бош бошқармаси бошлигининг ўринбосари В.Серебряков раҳбарлик қилаётган тадбир режаси бош вазир ўринбосари А.Куликов бошчилигида ишлаб чиқилиб, В.Черномырдин томонидан тасдиқланган эди.

Операциянинг биринчи босқичида москвалик СОБРчилар завод ҳудудида

KRIMINAL OLAM

ялло қилиб юрган шахслардан ўнлаб рухсатномаларни олиб қўйдилар. «Тижорат ишлари бўйича директор»лар, «тижорат-восита тизими вакиллари» ҳамда «таъминотчи» «вазифа»ларида ишлаётган шахслар корхонадан чиқариб юборилди. Бундан ташқари машиналарни назорат қилмасдан ўтказиб юбориш ҳуқуқини берувчи 60 дан ортиқ махсус рухсатнома завод маъмурияти вакилларида олиб қўйилди. Кейинчалик маълум бўлишича, бундай ҳужжатлардан улар нафақат хали мойи артилган машиналарни олиб чиқиш учун, балки эҳтиёт қисмларни уларга юклаб олиб чиқишда ҳам фойдаланиб келишган экан.

Конвейердан чиқаётган автомобилларга қайси жиноий бригадига мансублигини билдирувчи алоҳида белгилар

жуда қўл келган.

Тажрибали терговчилар миллиардлаб рубллар ўғирланиб келинган яна бир ҳолатни аниқлашган. Бу оддий, аммо буюк «кашфиёт» «ЛогоВАЗ» компанияси ҳужайини Борис Березовскийга тегишлидир. Маълумки, автогигант гарчанд ҳозирда бир мунча зарарига ишлаётган бўлса-да, «ВАЗ» экспортини ўз қўлида ушлаб турибди. Ўша пайтларда эса... хорижга мўлжалланаётган машиналар ҳақиқий баҳосидан бир мунча паст нархларда, 3-4 минг АҚШ доллари атрофида сотилган. Ҳужжатлар ҳам худди шундай расмийлаштирилган. «Жигули»ларнинг хорижга «саёҳати» эса фақат қоғозда қолаверган. Қўл-оёғи чаққон олибсатарлар машиналарни бегона қилмай, уларни ички бозорда пуллайверган. «Содда ва оми» заводга эса экспорт баҳосидаги пул тўланган. Биргина ушбу найраг натижасида «ВАЗ» ҳар йили 160 миллион доллар атрофида зарар кўрган.

«ВАЗ»нинг чўнтагини қоққан фириб-

йилдан қамоқ жазосига ҳукм этилади-лар. Жиноий гуруҳларнинг бошқа аъзолари ҳам беш-ўн йилдан «кесилади».

Лекин кейинчалик вазият бошқача тус олади. Айблов ҳукмлари шунчалик «пухта» ёзилган эканки, чаққон адвокатлар улардан жуда оқилона фойдаландилар. «Ассосланмаган», «исботланмаган» деган вазият асосида юқори суд инстанцияларида жуда кўп айбловлар олиб ташланди. «Иш»лар Олий суд доирасида ҳам кўрилиб, қайта терговга юборилади. Икки йил «бор товоғим, кел товоғим» тарзида ўтади. Биличенко, Маслов, Вдовин (Напарник), Купев, Агий, Гурген ва Буцекларга нисбатан қўйилган қуртқилиш жиноятларидан тортиб, иқтисодий жиноятларга «ассосиз» деб топилади!!! Шундай қилиб, ажойиб ўнлик бригада раҳбарлари суд залидан озодликка чиқарилади. Улардан етти нафари, шу жумладан В.Агий бутунлай оқланади!!!

кўйилган. Бу белгиларни улардан бошқа ҳеч ким пайкамаган. Милиция ходимлари шубҳали кўринган 500 га яқин автомобилга «таъқиқ» қўйган. Ушбу машиналарнинг «йўқолиб» қолиш эҳтимоли назарда тутилиб, зудлик билан уларнинг эшикларидан ва моторни ўт олдирадиган кулфлари ўзгартирилади. Суриштирув жараёнида маълум бўлишича, бу машиналар умуман завод ҳисобиди йўқ экан. Кейинчалик аниқланишича, конвейердан чиқаётган машиналарни компьютер хотирасидан ўчириш, ҳужжатларда қайд этмаслик узок вақт давом этиб келган. Завод раҳбарияти ҳам жиноят олами одамлари билан қўшилиб кетмагани, текширув бошланган биринчи кунларданок саботаж йўлига ўтганлар. Бир неча марта конвейерда машиналар йиғилиши таъминлайдиган бош компьютер «ўчиб» қолиб, ишлаб чиқариш жараёни тўхтаб қолади. Тайёр маҳсулотга харидор «чиқмаётган»лиги сабабли автоматикдорларда машиналар йиғилиб қолади. Бу ҳам конвейерни вақтинчалик тўхтатишга «сабаб» бўлади.

Операцияда аниқланган ҳолатлар бўйича тергов гуруҳи томонидан юздан ортиқ жиноят иши кўзгатилади. Терговчиларнинг эътиборини тортган ажабтовур ҳолатлардан яна бири шу бўлдики, «ВАЗ»нинг молия-ҳисоб маркази «Макинтош» компьютерларидан фойдаланган, ҳисобхонада эса ишлар «IBM» компьютерларида юритилган. Маълумки, бу ҳолда дастурлар бир-бирига мувофиқ келмайди. Бу иш пухта ўйланиб қилинган ва дастурлар «номувовфиқлиги» суистеъмолчилик, талон-тарож ишларида

гарликлардан яна бири бартер билан боғлиқ. Маълумки, бутловчи қисмларнинг аксарияти бошқа-бошқа корхоналарда тайёрланади. Бир пайтлар «ВАЗ» билан бундай корхоналар ўртасида бевосита алоқа бўлган бўлса, капитализм муносабати билан ўртада воситачилар пайдо бўлди. Иккала томон ҳам арзон нархда маҳсулот олиш пайида, бундай вазиятда эса ўртадаги даллол вазиятини «юмшатади». Оқиб келаётган фойда эса тақсимлаб олинган...

Хуллас, корхона маъмурияти, жиноий структура аъзолари томонидан «ВАЗ»ни талон-тарож қилишнинг турли йўллари ўйлаб топилган.

Тергов жараёнининг ўзидаёқ Тольятти шаҳар ИИБнинг 40 нафар ОМОНчилари заводга жалб этилди. Уларга машиналарнинг «чап»га кетишининг олдини олиш, ишлаб чиқариш технологиясига ҳалақит берадиган ҳолатларга чек қўйиш вазифалари топширилади. Корхонага кириш ҳуқуқини берувчи рухсатномалар ҳам янгисига алмаштирилади. «ВАЗ» қўриқлаш бўлимига эса Автозавод ИИБ бошлиғи бўлиб ишлаб келган, маҳаллий муаммолардан анча-мунча хабардор бўлган Уточкин деган шахс бошлиқ этиб тайинланади.

«ЦИКЛОН» операциясидан сўнг «ВАЗ» атрофидаги бандитларнинг тақдири нима бўлди, дерсиз. Агийнинг бригадаси устидан ҳам суд ҳукми ўқилади. Прокурор банд раҳбарига нисбатан ўлим жазоси тайинланишини сўрайди. Аммо В.Агий ҳам, Д.Ревенко ҳам ўн беш

УЮШГАН жиноятчиликка қарши курашиш бўлими тезкор ходимлари томонидан Д.Рузляев қўлга олинади. Сабаби — қуртқилишнинг чўнтагидан тўппонча чиқади. Банд раҳбаридан муносиб хулқ-атворда бўлиш ҳақида тилхат олинади ва у қўйиб юборилади. Дима Большой эса терговдан яширинади. Шаҳарнинг Степан Разин проспектида жойлашган квартирасида у иккинчи марта ушланади. Бу гал унинг ҳолатхонасидан латтага ўралган ҳолда бекитиб қўйилган «Макаров» тўппончасини патронлари билан топиб олишади.

Д.Рузляев айбларни кескин рад этади. Тўппончалар унга тегишли эканлигини тан олмайди. Боз устига, иккала тўппончадан ҳам унинг бармоқ излари «чиқмаган» эди. Суд ҳам унинг фикрини «маъқуллайди». Лекин бироз адолат истаб, уни ноқонуний қурол сақлашда айблаб, икки йил шартли жазога ҳукм этади ва у суд залидан озодликка чиқарилади!

...Ҳа, айтгандай. Москвадан келган тергов гуруҳи ишларни яқунлаб, пойтахтга қайтар чоғида шаҳарда қўтиллиқ юз беради. «АвтоВАЗ»га яқин автомобилларнинг тўхташ жойида механик йиғув цехи слесари Иван Буркин «Макаров» тўппончасидан отиб кетилади. 15 йилдан бўён заводда ишлаб келаётган Буркин милициянинг «ВАЗ»даги штатсиз ходими ҳисобланар, кўплаб жиноятларни очинида ИИБ ходимларига яқиндан ёрдам бериб келган экан...

(Охири. Битми ўтган сонларда).

Internet хабарлари асосида тайёрланди

«HUQUQ» yuridik gazeta Ta'sischi: O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi, Toshkent shahar va Toshkent viloyati prokuraturasi, «Donun himoyasida» jurnali Gazetaning ro'yxatdan o'tish tartibi: N 00150. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232	Bosh muharrir: ABDUXOLIQ ABDURAZZOQOV Tahrir hay'ati: Bahriiddin VALIYEV, Dilshod ISLOMOV (Bosh muharrir o'rinbosari), Jahongir SHAROFBOYEV (mas'ul kotib), Lola SHOMURODOVA, Hasan INOYATOV, Muxtor SHODMONOV	Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalariга qaytarilmaydi. Myaliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin. Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «HUQUQ»dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tijorat ahamiyatiga ega materiallar ** belgisi ostida chop etiladi. Manzil: Toshkent shahri, akademik Yul'yo G'ulomov ko'chasi, 66. Tel.: 133-82-34, 133-64-72. Fax: 133-26-62. E-mail: info@huquq.uz. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.	Gazeta «Sharq» NMK basmaxonasida ofset usulida chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar, Buyuk Turon ko'chasi, 41. Gazeta haftaning chorshanba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda Navbatchi muharrir: H.NISHONOV	Buyurtma G-606 16626 nusxada chop etildi Navbatchi: F.MAMASHARIPOV Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 18.00
--	---	---	---	---